

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izvzemši nedelje in praznike. — Inserati do 80 pett vrst à Din 2, do 100 vrst à Din 2.50, od 100 do 300 vrst à Din 3, večji inserati pett vrst Din 4. — Popust po dogovoru, inseratni davek posebej. — >Slovenski Narod velja mesečno v Jugoslaviji Din 14. — za inozemstvo Din 25. — Rokopis se ne vrata.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNISTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko upravljanje: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101, SLOVENJ GRADEC, Slovenskova cesta 5. — Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.361.

Havanski sporazum pravomočen

Ker sta dve tretjini ameriških držav ratificirali sporazum v Havani, ki določa v primeru nevarnosti zasedbo evropskih kolonij v Ameriki, se je včeraj konstituirala vseameriška komisija za kontrolo teh kolonij

Washington, 26. okt. s. (Ass. Press) Sedaj je Evakadorska vlada ratificirala sporazum ameriških držav v Havani, ki določa, naj bi ameriške države v primeru nevarnosti zasedle do konca vojne nekatere evropske kolonije v Ameriki.

Ratifikacija sporazuma s strani Evakadora je posebno pomembna, ker je Evakador štitarska ameriška država izmed 21, ki je sporazum ratificirala. Sporazum v Havani je določal, da postane pravomočen šele, kadar ga ratificira dve tretjini držav. Sedaj torej ni nobene ovire več, da bo ustanovljen meddržavni komite ameriških držav, ki bo v primeru potrebe odredil zasedbo evropskih kolonij v Ameriki.

Misijo pri tem predvsem na Martinique in druge francoske kolonije za primer, če bi se spremenil državnopravni položaj Francije.

Washington, 26. okt. s. (Ass. Press) Tačko po pristanku Evakadora je bila že včeraj konstituirana panameriška komisija za kontrolo evropskih kolonij v Ameriki.

Priprave v Beli hiši

Washington, 26. okt. s. (CBS). V krogih, ki so zelo blizu Beli hiši, zagotavljajo, da predsednik Roosevelt budno za-

sleduje razvoj mednarodnega položaja, zlasti glede Španije, Francije, Daljnega in Bliznjega vzhoda. Za primer, da bi nastali novi vojni zapleti, je celo že pripravljeno vse potrebno, da ameriška vlada takoj blokira dobroimetje prizadetih držav v Ameriki. Nadalje bi bili tako podvetni ukrepi, da bi bili iz novih vojnih področij evakuirani še preostali ameriški državljani, ki so še tam. Končno so v Beli hiši celo že pripravljeni teksti proklamacij, s katerimi bi predsednik Roosevelt v primeru novega razširjenja vojne proglašil nove nevarnostne cone, v katere bi bilo prepovedano pluti ameriškim ladjam.

Washington, 26. okt. s. (CBS). Na konferenci tiska so včeraj vprašali novinarji predsednika Roosevelta, če namerava v primeru, da bo tretji izvoljen za predsednika ostaniti do konca poslovne dobe na predsedniškem mestu. Roosevelt se je na to vprašanje nasmehnil in je odgovoril: Seveda.

Gledje mednarodnega položaja je odlokli Roosevelt na konferenci vsako izjavo. Pojavil pa je, da z ozirom na napeti mednarodni položaj ne bo tudi v tekstu volilne kampanje za več kakor 12 ur zapustil predsedniških volitv.

Washington, 26. okt. s. (Ass. Press). Roosevelt je povišal polkovnika De-

Ameriški zunanj minister Hull je včeraj na konferenci tiska odločil izjavo o zadnjih sestankih državnikov v zapadni Evropi. Hull je dejal, da se ni zgodilo ničesar takega, da bi bil za to potreben njegov komentar.

Povečanje števila ameriških podmornic

Washington, 26. okt. s. (Ass. Press). Ameriška vojna mornarica, ki razpolaga že sedaj s 104 podmornicami, bo v dogodenem času ojačana z nadaljnimi 117 podmornicami. 81 od teh jih bo zgrajenih na novo, 36 podmornic, ki doslej niso bile v rabi, pa bo zopet popravljenih za službo na visokem morju.

Industrijske delavske organizacije za Willkiesa

Washington, 26. okt. s. (Ass. Press). Vodja ameriških industrijskih delavskih organizacij John Lewis se je snoti v govoru izrazil za podporo Willkiesa pri predsedniških volitvah.

Prvi črnec — general

Washington, 26. okt. s. (Ass. Press). Predsednik Roosevelt je povišal polkovnika De-

visa v brigadnega generala. Davis je prvi črnec, ki je v USA postal general. Republikanski krogi vidijo v tem povisjanju Rooseveltov volilni manever.

Tajne klavzule berlinske pogodbe?

Boston, 26. okt. s. Tukajšnji radio poroča iz Sanghaja, da po tamkajšnjih informacijah klub berlinskemu paktu stališče Japonske do Nemčije in Italije se ni popolnoma jasno. Zdi se, da ima berlinska pogodba še tajne klavzule, katerih ena baje celo določa, da Japonska ne bi šla v vojno za primer, če bi jo to spravilo v konflikt z Zedinjenimi državami.

Tudi drugi znaki, pravi isti vir, govore za to, da Japonska node prelomiti vseh mostov z Anglijo in Zedinjenimi državami.

Tako je znano, da je pretekli teden imel angleški veleposlanik v Tukiju Craighie več posvetovanj v japonskem zunanjem ministru, o katerih pa ni bilo izdano nobeno poročilo za javnost. Mogode je, da se se ti razgovori tikali samo posledic otvoritev ceste skozi Birmo, mogoče pa se se nanašali tudi na mnogo večja vprašanja. Značilno je tudi, da so prav Japon-

ci sami zadnje dni sprožili veste o japonsko kitajskih mirovnih poganjih. To je bil vsekakor japonski poskusni balon za možnost zbljanja ne samo s Kitajsko, temveč najbrž tudi z Anglijo.

Izvoz ameriškega vojnega materiala

Washington, 26. okt. s. (Ass. Press). Po uradnih podatkih je bilo v septembru iz Zedinjenih držav v Anglijo izvozenih za 11 milijonov dolari letal. Skupno je značil izvoz vojnega materiala iz Zedinjenih držav v Anglijo v septembru po vrednosti 16 milijonov dolari.

V prvih 9 mesecih tekočega leta je prejela Anglia iz Zedinjenih držav za 112 milijonov dolari letal vojnega materiala, od tega za 48 milijonov dolari letal.

Washington, 26. okt. s. (Ass. Press). Cangkajskova vlada je v setembru kupila v Zedinjenih državah za 1.335.000 dolari vojnega materiala. Z otvoritvijo ceste skozi Birmo pričakujejo, da se bodo kitajska naročila v Zedinjenih državah še zelo povečala.

Pred usodnimi sklepi v Vichyju

Danes popoldne bosta Petain in Laval poročala francoski vladi o svojih razgovorih s Hitlerjem — Napovedujejo se novi sestanki med državniki Francije, Italije, Nemčije in Španije

Vichy, 26. okt. s. (CBS). Maršal Petain se je vrnil iz Pariza v Vichy še sreči. Prvotno je bilo sporoceno, naj bi se sreči v Španiji, na kateri bi maršal Petain poročal o svojem razgovoru s kancelarjem Hitlerjem. Ker pa se podpredsednik vlade Laval se vedno mudri v Parizu, je bila seja francoske vlade sklicana še da danes popoldne ob 17. Tedaj bosta vladi skupno podalo poročilo maršal Petain in podpredsednik Laval.

Tako po svojem prihodu v Vichy je imel maršal Petain dolge konference z vojnim ministrom Huntzingerjem, poveljnikom francoske vojne mornarice admiralom Darlanom, z notranjim ministrom in nekaterimi člani francoske vlade.

Medtem so prispevali poročila, da se je že včeraj sestal v Parizu podpredsednik vlade Laval tudi z italijanskimi zastopniki. Nekatera doslej službeno nepotvrnjena poročila pravijo, da je imel Laval razgovor celo že z italijanskim zunanjim ministrom grofom Cianom. Teh vesti v Vichyju na uradnih mestih zaenkrat niti ne potrjujejo niti ne zanikujejo.

Obenem pa se v diplomatskih in političnih krogih v Vichyju širijo vesti, da se bosta maršal Petain in podpredsednik Laval najbrž v kratkem sestala tudi z ministru predsednikom Mussolinijem, ali pa z grofom Cianom. Istočasno poročajo, da obstoji možnost novega sestanka med kancelarjem Hitlerjem in ministrskim predsednikom Mussolinijem. Prav tako se govori, da se bo Mussolini sestal tudi z generalom Francom. Vsi ti razgovori naj bi pripravili storitev tako znanega kontinentalnega bloka Nemčije, Italije, Francije in Španije, ki ga baje zamislja Nemčija.

New York, 26. okt. s. (Columbia B. S.) Po informacijah iz Londona nasprotuje general Franco vstopu Španije v vojno proti Angliji.

Istočasno pa javljajo iz Madrida, da računa Španija v sedanjih pogajanjih z Nemčijo in Francijo na gotove pridobitve in koncesije v francoskih kolonijah v Afriki.

Švicarske informacije

Buenos Aires, 26. okt. s. (CBS) Novi španski poslanik pri argentinski vladi, ki je včeraj prispel semkaj, je izjavil novinarjem, da Španija ne namenja vstopiti v sedanjo vojno v Evropi. Poslanik je dejal, da bi moral Španija računati z dolgim trajanjem vojne, pri čemer bi zaradi blokade močno trpela njena prekomorska trgovina.

New York, 26. okt. s. (Columbia B. S.) Po informacijah iz Londona nasprotuje general Franco vstopu Španije v vojno proti Angliji.

Istočasno pa javljajo iz Madrida, da računa Španija v sedanjih pogajanjih z Nemčijo in Francijo na gotove pridobitve in koncesije v francoskih kolonijah v Afriki.

Clermont-Ferrand, 26. okt. AA. (Havas). Journal des Débats prinaša članek Marcela de Paretta, ki pravi med drugim: Maršal Pétain je šef države, ki se pogaja v imenu Francije. Nad vsemi političnimi stališči je samo ena doktrina: patriotski zavest časti. Ta doktrina ni maršala nikoli zapustila. Maršal se je obdal s sodelavci, ki so v celoti njegovega naziranja in imajo enako delovno metodo. Ni vprašanje, ali maršal tudi v tem trenutku služi svoji domovini. Verdunski junak je dokazal svoje visoke politične vrline. Za nas, ki ne poznamo dejstev, ostane samo to, da cenimo zavest dolžnosti, in ker to prav dobro vemo, imamo popolno zaupanje v človeka, ki zna misliti in delati v splošno korist.

Zaupanje v „verdunskega junaka“

Clermont-Ferrand, 26. okt. AA. (Havas). Journal des Débats prinaša članek Marcela de Paretta, ki pravi med drugim: Maršal Pétain je šef države, ki se pogaja v imenu Francije. Nad vsemi političnimi stališči je samo ena doktrina: patriotski zavest časti. Ta doktrina ni maršala nikoli zapustila. Maršal se je obdal s sodelavci, ki so v celoti njegovega naziranja in imajo enako delovno metodo. Ni vprašanje, ali maršal tudi v tem trenutku služi svoji domovini. Verdunski junak je dokazal svoje visoke politične vrline. Za nas, ki ne poznamo dejstev, ostane samo to, da cenimo zavest dolžnosti, in ker to prav dobro vemo, imamo popolno zaupanje v človeka, ki zna misliti in delati v splošno korist.

Hitler bo objavil rezultate svojih razgovorov

Curd, 26. okt. e. V dobro poučenih diplomatickih krogih boudarajo, da ne bo treba dolgo čakati na rezultat zadnjih Hitlerjevih razgovorov, ker bo v najkraj-

ka konsolidacija evropskega kontinenta pod nemško kontrolo, pravi list, ki bi bil to nedvomno uspeh, ki bi ojačal nemški prestiž.

Sirje se tudi vedi, da pripravlja Nemčija ustanovitev bloka totalitarnih držav. Po eni verziji naj bi ta obsegal samo Nemčijo, Italijo, Španijo in Francijo, po drugi pa naj bi se vsi svet razdelile totalitarne države poleg omenjenih štirih še tudi Rusija in Japonska. Po meniju opazovalcev pa bi takša konceptija naletela na težaven problem, kdo naj bi imel vodilno vlogo v takem bloku. Niti za Stalina niti za jugoskega cesarja ni verjetno, da bi se hočela neposredno podrediti tretjemu.

Washington, 26. okt. e. (Stefani). Ameriška vlada je obvestila vladu v Vichyju, da bodo Zedinjene države ustavile vsako dobro Franciji v primeru, če bo sklenila sporazum, ki bo v korist Nemčije.

Švedski list o nemški politični ofenzivi

Stockholm, 26. okt. j. (TTT). Stockholms Tidningen objavlja naslednja mnenja londonskih političnih krogov o nemški politični ofenzivi proti Franciji in Španiji.

Kakršenkoli naj bo izid Hitlerjevih pogajanj z Lavalom, Francom in Petainom, zmerom bo imela Velika Britanija dve fronti, na katerih bo sovražno ofenzivo lahko ustavila. Ti dve fronti sta obramba samega angleškega otočja ter organizacija obrame na Bližnjem vzhodu. Franciji obetajo zdaj mir, ki je glede na današnje okoliščine videti ugoden. Toda ta mir je v prvi vrsti potreben Nemčiji, ki skuša

ustvariti v Sredozemskem morju stanje, da bi se avtomatično z njim izločila še poslednja angleška opora, ki jo zdaj predstavlja tamkaj Turčija in Grčija. V britanskih krogih ne taje, da bi se tem položajem v Sredozemju poslabšal.

Kar se tice Lavalove popustitve do nemških teženj po ureditvi odrusovje med Francijo in Nemčijo, pa so v angleških krogih mnenja, da Laval v tem pogledu zastopa cincino stališče, ki se tako izraziti: ali bo Anglia vojno izgubila, — si misli Laval — potem je za Francijo bolje, da si že poprej zagotovi sodelovanje z Nemčijo. Ce pa izgubi vojno Nemčijo, potem to Franciji ne more škodovati, ker v tem primeru Anglia nikoli ne bi dopustila, da bi Nemčija obdržala dobikek, ki si ga je dolej vzela na francoski racun.

Ta presoja je v angleških krogih tako vkoreninjena, da smatrajo Lavalovo celo za zmožnega osvojiti v vojni proti Angliji tudi Francijo in Španijo. Po mnenju teh krogov Nemčija prav nič ne potrebuje vojakov, marveč edino le oporišča, s katerih bi lahko operiral z lastno armado. Zaradi tega smatrajo v teh krogih tudi napovedano borbo za Gibraltar kot akcijo sekundarnega pomena, zlasti kolikor naj bi bila v zvezzi z nameravanim nemškim srankom proti britanskim pozicijam na Bližnjem vzhodu.

Pozicija Velike Britanije na Bližnjem vzhodu bi se namreč bistveno lahko predragčila samo v primeru, ako bi Turčija opustila svoje sedanje stališče, ker bi bila s tem Angliji vse možnosti za zavlečevanje proti interesom Francije, mora Francija proti vsem takim angleškim prizadevanjem kar najenergičnejše nastopiti.

V gotovih londonskih političnih krogih pa izražajo celo dvom, da bi bila resnica želja Nemčije zaplesti v vojno proti Angliji tudi Francijo in Španijo. Po mnenju teh krogov Nemčija prav nič ne potrebuje vojakov, marveč edino le oporišča, s katerih bi lahko operiral z lastno armado. Zaradi tega smatrajo v teh krogih tudi napovedano borbo za Gibraltar kot akcijo sekundarnega pomena, zlasti pri rту Gris Nez. Napad je bil izvršen klub močnemu ognu protiletalskega topništva in je trajal celo uro. Vse od Calaisa do Boulogne so se videle eksplozije ob obali.

Medtem je angleški konvoj nadaljeval svojo pot. Za nemškim težkim topništvom so še nemška letala poskusila napad na konvoj. Protiletalski topovi na spremiščajih angleških rušilcev so otvorili močan ogren proti nemškim letalom.

Tudi angleški bombaridi so napadli postojanke nemških topov, zlasti pri rtu Gris Nez. Napad je bil izvršen klub močnemu ognu protiletalskega topništva in je trajal celo uro. Vse od Calaisa do Boulogne so se videle eksplozije ob obali.

Veliki letalski napadi

so se razvili preteklo noč tako nad Anglijo kakor nad Nemčijo ter nad zasedenim ozemljem

London, 26. okt. s. (Reuter). Letalski in notranje ministrstvo javljata v svojem današnjem jutranjem komuniketu:

Sovražni letalski napadi na Anglijo so imeli preteklo noč večji obseg ter so se razprostirali preko širšega ozemja nego v zadnjem času. Napadi so bili usmerjeni v glavnem na London, na neko mesto v srednji Angliji in na več točk ob vzhodni skotski obali.

V Londonu je bila prizadeta škoda skoro izključno na zasebnih hišah in na cestah. Sovražna letala so vrgla veliko število zigalnih bomb, toda povzročeni so bili samo trije veliki požari.

V vzhodni Škotski je bilo napadenih več manjših obalnih mest. Škoda je bila povzročena na zgrADBah in javnih napravah. Letala so s strojnicami obstrelevala tudi več svetilnikov ob obali.

Druoged v Angliji je povzročena škoda le majhna in človeških žrtv takoj. Protiletalsko topništvo je bilo povsod v akciji in je verjetno, da je bilo več sovražnih letal poškodovanih.

Naknadni podatki kažejo, da sta bili včeraj sestreljeni nad Anglijo še dve nemški letali, tako da je izgubil včeraj sovražnik skupno 14 aparativ. 10 angleških lovskih letal je bilo včeraj izgubljenih, vendar se že 7 pilotov rešilo.

London, 26. okt. s. (Reuter). Sovražni letalski napadi na Anglijo so imeli preteklo noč večji obseg nego v katerikoli noči v zadnjem času. Sodelovalo je večje število letal, pa tudi večje število mest, ki bilo napadenih.

V Londonu je bilo bombardiranih več okrajev v mestu samem pa tudi v okolici. Napad se je prilepel že zrodil zvečer. Protiletalsko topništvo je streljalo skoro po vseh okrajih. Sovražna letala so letela izredno visoko, tako da motorjev skoraj ni bilo slišati. V Londonu je bilo poškodovanih več hiš in prometnih naprav. Tudi neko župnišče je bilo zadelo.

V vzhodni Škotski so napadla nemška letala tri ali štiri mesta. Prav tako so strelela letala s strojnicami na neki vlak. Na eno izmed Škotskih mest so metala letala bombe iz višine samo 150 m. Štiri bombe so zadele neko hišo.

V sredini Angliji je bilo napadeno neko mesto, ki je bilo že vse zadnje dni premet napadov. Vrženih je bilo mnogo eksplozivnih in zažiralnih bomb. Mnogo trgovin in drugih poslovnih je bilo poškodovanih. Dosele je znano, da je napad zahteval tu tri smrtni žrtve.

Tudi Liverpooll je bil zoper napaden, prav tako pa južnovzhodna Anglija.

Letalski napad na Firth of Forth

London, 26. okt. s. (CBS). Zgodaj dave so izvršili sovražna letala, v treh zaporednih valovih napade na angleško vojno mornarico v Firth of Forthu pred Edinburgom. Napadi so si sledili v polurnih presledkih.

Bil je to prvi večji letalski napad na Firth of Forth od lanskega septembra dalje. Angleško protiletalsko topništvo je obstreljevalo napadača letala z močnim zapornim ognjem. Domnevajo, da je bilo nekaj sovražnih letal zadelih.

Angleškega uradnega poročila o tem napadu še ni.

Aktivnost angleških bombnikov

London, 26. okt. s. (Reuter). Letalsko ministrstvo je davi objavilo naslednji komuniket:

Preteklo noč so angleški bombniki izvršili nove napade na nemška mornarica v severni Nemčiji, na bencinskih zaloga v tovarne umetnega goriva v severni in srednji Nemčiji, na letališču v nemškem okupiranem ozemljiju ter na postojanke težkega topništva ob obalah Kanala.

Amsterdam, 26. okt. s. (CBS). Angleška letala so izvršila včeraj več napadov na razne objekte na Nizozemskem. Pri napadu na neko tovarno južno od Rotterdama je bilo ubitih 25 oseb. Pri napadu na Vlissingen je bilo porušenih več zasebnih hiš.

London, 26. okt. s. (Reuter). Podjetnik blagobnega ministrstva je izjavil, da je tako med pojmovanjem držav osi in Velike Britanije. Lisi praviti: »Velika Britanija bo bori samo zase, da bi se po vsaki ceni rešila. Državi osi pa navdaja isti ideal in ista nemajna volja, da se doseže končna zmaga, ki bo ustvarila nov sistem. Vojna, ki jo je bila prizadeta državi osi, je izraz vzajemnega so-

podzrave generalu Fusleru, ki se jima je zahvalil za želje tudi v imenu svojega mošta in poučarji ponos, da se bori ob hrabri nemški letalski sili. Pomovil je svoje prečiščanje, da se bo skupna borka končala z uspehom.

Rim, 26. okt. s. (CBS) Včerajšnji »Giornale d'Italia« poroča, da je ministrski predsednik Mussolini sam osebno dal ukaz, da bodo odslej italijanska letala sodelovala pri napadu na Anglijo. List pravi, da je bilo v bližini obale Kanala ustanovljeno posebno italijansko vojaško letališče. Italijansko letalsko oporišče je opremjeno s prvostravnim italijanskim materialom in letala upravljajo najboljši italijanski piloti, med njimi taki, ki so se uspešno udeležili bojev v španski državljanski vojni.

Po italijanskih informacijah je že v noči od četrtek na petek pri napadih na London sodelovalo okoli 200 italijanskih letal. Prav tako so stopili v včerajšnjih dnevnih napadov na Anglijo v akcijo italijanski letalci.

London, 26. okt. s. (Reuter). Sovražni letalski napadi na Anglijo so imeli preteklo noč večji obseg nego v katerikoli noči v zadnjem času. Sodelovalo je večje število letal, pa tudi večje število mest, ki bilo napadenih.

V Londonu je bilo bombardiranih več okrajev v mestu samem pa tudi v okolici. Napad se je prilepel že zrodil zvečer. Protiletalsko topništvo je streljalo skoro po vseh okrajih.

Sovražna letala so letela izredno visoko, tako da motorjev skoraj ni bilo slišati. V Londonu je bilo poškodovanih več hiš in prometnih naprav. Tudi neko župnišče je bilo zadelo.

V vzhodni Škotski so napadla nemška letala tri ali štiri mesta. Prav tako so strelela letala s strojnicami na neki vlak. Na eno izmed Škotskih mest so metala letala bombe iz višine samo 150 m. Štiri bombe so zadele neko hišo.

V sredini Angliji je bilo napadeno neko mesto, ki je bilo že vse zadnje dni premet napadov. Vrženih je bilo mnogo eksplozivnih in zažiralnih bomb. Mnogo trgovin in drugih poslovnih je bilo poškodovanih. Dosele je znano, da je napad zahteval tu tri smrtni žrtve.

Tudi Liverpooll je bil zoper napaden, prav tako pa južnovzhodna Anglija.

Letalski napad na Firth of Forth

London, 26. okt. s. (CBS). Zgodaj dave so izvršili sovražna letala, v treh zaporednih valovih napade na angleško vojno mornarico v Firth of Forthu pred Edinburgom. Napadi so si sledili v polurnih presledkih.

Bil je to prvi večji letalski napad na Firth of Forth od lanskega septembra dalje. Angleško protiletalsko topništvo je obstreljevalo napadača letala z močnim zapornim ognjem. Domnevajo, da je bilo nekaj sovražnih letal zadelih.

Angleškega uradnega poročila o tem napadu še ni.

Aktivnost angleških bombnikov

London, 26. okt. s. (Reuter). Letalsko ministrstvo je davi objavilo naslednji komuniket:

Preteklo noč so angleški bombniki izvršili nove napade na nemška mornarica v severni Nemčiji, na bencinskih zaloga v tovarne umetnega goriva v severni in srednji Nemčiji, na letališču v nemškem okupiranem ozemljiju ter na postojanke težkega topništva ob obalah Kanala.

Rim, 26. okt. AA. (Stefani). Italijanski letiski in italijanska javnost ugotavljata, da Edenov obisk na Bliznjem vzhodu ni imel uspeha. Italijanski politični krogri pribajajo, da skuša britansko propagando zameniti s preprtele priprave sovražnika in da bi napade in razpršile prednje sovražne oklopne enote. Angleži delajo pod težkim udarjem novega napada, s katerim Italijani groze, obupne napore, da bi v Egiptu zbrali čim več moštva in materiala.

»Giornale d'Italia« poudarja, da šteje angleška armada v Egiptu 260.000 mož, toda britanska poveljstvo še ni pripravljeno s svojimi moči in bo se ojačilo to vojsku. Zdi se, da je več kot 30.000 vojakov na poti v Egipt. Pripravljajo pa se še tri divizije. Te gigantske angleške priprave, pa naj bo naloga, ki čaka Italijane v Egiptu, se tako velike in težke, na bodo zavrie ofenzive, katero bo odločno začel marshal Graziani brez ozira na obupne poskuške angleške vojne mornarice in letalstva.

Rim, 26. okt. AA. (Stefani). Italijanski letiski in italijanska javnost ugotavljata, da Edenov obisk na Bliznjem vzhodu ni imel uspeha. Italijanski politični krogri pribajajo, da skuša britansko propagando zameniti s preprtele priprave sovražnika in da bi napade in razpršile prednje sovražne oklopne enote. Angleži delajo pod težkim udarjem novega napada, s katerim Italijani groze, obupne napore, da bi v Egiptu zbrali čim več moštva in materiala.

»Giornale d'Italia« poudarja, da šteje angleška armada v Egiptu 260.000 mož, toda britanska poveljstvo še ni pripravljeno s svojimi moči in bo se ojačilo to vojsku. Zdi se, da je več kot 30.000 vojakov na poti v Egipt. Pripravljajo pa se še tri divizije. Te gigantske angleške priprave, pa naj bo naloga, ki čaka Italijane v Egiptu, se tako velike in težke, na bodo zavrie ofenzive, katero bo odločno začel marshal Graziani brez ozira na obupne poskuške angleške vojne mornarice in letalstva.

Rim, 26. okt. AA. (Stefani). Italijanski letiski in italijanska javnost ugotavljata, da Edenov obisk na Bliznjem vzhodu ni imel uspeha. Italijanski politični krogri pribajajo, da skuša britansko propagando zameniti s preprtele priprave sovražnika in da bi napade in razpršile prednje sovražne oklopne enote. Angleži delajo pod težkim udarjem novega napada, s katerim Italijani groze, obupne napore, da bi v Egiptu zbrali čim več moštva in materiala.

»Giornale d'Italia« poudarja, da šteje angleška armada v Egiptu 260.000 mož, toda britanska poveljstvo še ni pripravljeno s svojimi moči in bo se ojačilo to vojsku. Zdi se, da je več kot 30.000 vojakov na poti v Egipt. Pripravljajo pa se še tri divizije. Te gigantske angleške priprave, pa naj bo naloga, ki čaka Italijane v Egiptu, se tako velike in težke, na bodo zavrie ofenzive, katero bo odločno začel marshal Graziani brez ozira na obupne poskuške angleške vojne mornarice in letalstva.

Rim, 26. okt. AA. (Stefani). Italijanski letiski in italijanska javnost ugotavljata, da Edenov obisk na Bliznjem vzhodu ni imel uspeha. Italijanski politični krogri pribajajo, da skuša britansko propagando zameniti s preprtele priprave sovražnika in da bi napade in razpršile prednje sovražne oklopne enote. Angleži delajo pod težkim udarjem novega napada, s katerim Italijani groze, obupne napore, da bi v Egiptu zbrali čim več moštva in materiala.

»Giornale d'Italia« poudarja, da šteje angleška armada v Egiptu 260.000 mož, toda britanska poveljstvo še ni pripravljeno s svojimi moči in bo se ojačilo to vojsku. Zdi se, da je več kot 30.000 vojakov na poti v Egipt. Pripravljajo pa se še tri divizije. Te gigantske angleške priprave, pa naj bo naloga, ki čaka Italijane v Egiptu, se tako velike in težke, na bodo zavrie ofenzive, katero bo odločno začel marshal Graziani brez ozira na obupne poskuške angleške vojne mornarice in letalstva.

Rim, 26. okt. AA. (Stefani). Italijanski letiski in italijanska javnost ugotavljata, da Edenov obisk na Bliznjem vzhodu ni imel uspeha. Italijanski politični krogri pribajajo, da skuša britansko propagando zameniti s preprtele priprave sovražnika in da bi napade in razpršile prednje sovražne oklopne enote. Angleži delajo pod težkim udarjem novega napada, s katerim Italijani groze, obupne napore, da bi v Egiptu zbrali čim več moštva in materiala.

»Giornale d'Italia« poudarja, da šteje angleška armada v Egiptu 260.000 mož, toda britanska poveljstvo še ni pripravljeno s svojimi moči in bo se ojačilo to vojsku. Zdi se, da je več kot 30.000 vojakov na poti v Egipt. Pripravljajo pa se še tri divizije. Te gigantske angleške priprave, pa naj bo naloga, ki čaka Italijane v Egiptu, se tako velike in težke, na bodo zavrie ofenzive, katero bo odločno začel marshal Graziani brez ozira na obupne poskuške angleške vojne mornarice in letalstva.

Rim, 26. okt. AA. (Stefani). Italijanski letiski in italijanska javnost ugotavljata, da Edenov obisk na Bliznjem vzhodu ni imel uspeha. Italijanski politični krogri pribajajo, da skuša britansko propagando zameniti s preprtele priprave sovražnika in da bi napade in razpršile prednje sovražne oklopne enote. Angleži delajo pod težkim udarjem novega napada, s katerim Italijani groze, obupne napore, da bi v Egiptu zbrali čim več moštva in materiala.

»Giornale d'Italia« poudarja, da šteje angleška armada v Egiptu 260.000 mož, toda britanska poveljstvo še ni pripravljeno s svojimi moči in bo se ojačilo to vojsku. Zdi se, da je več kot 30.000 vojakov na poti v Egipt. Pripravljajo pa se še tri divizije. Te gigantske angleške priprave, pa naj bo naloga, ki čaka Italijane v Egiptu, se tako velike in težke, na bodo zavrie ofenzive, katero bo odločno začel marshal Graziani brez ozira na obupne poskuške angleške vojne mornarice in letalstva.

Rim, 26. okt. AA. (Stefani). Italijanski letiski in italijanska javnost ugotavljata, da Edenov obisk na Bliznjem vzhodu ni imel uspeha. Italijanski politični krogri pribajajo, da skuša britansko propagando zameniti s preprtele priprave sovražnika in da bi napade in razpršile prednje sovražne oklopne enote. Angleži delajo pod težkim udarjem novega napada, s katerim Italijani groze, obupne napore, da bi v Egiptu zbrali čim več moštva in materiala.

»Giornale d'Italia« poudarja, da šteje angleška armada v Egiptu 260.000 mož, toda britanska poveljstvo še ni pripravljeno s svojimi moči in bo se ojačilo to vojsku. Zdi se, da je več kot 30.000 vojakov na poti v Egipt. Pripravljajo pa se še tri divizije. Te gigantske angleške priprave, pa naj bo naloga, ki čaka Italijane v Egiptu, se tako velike in težke, na bodo zavrie ofenzive, katero bo odločno začel marshal Graziani brez ozira na obupne poskuške angleške vojne mornarice in letalstva.

Rim, 26. okt. AA. (Stefani). Italijanski letiski in italijanska javnost ugotavljata, da Edenov obisk na Bliznjem vzhodu ni imel uspeha. Italijanski politični krogri pribajajo, da skuša britansko propagando zameniti s preprtele priprave sovražnika in da bi napade in razpršile prednje sovražne oklopne enote. Angleži delajo pod težkim udarjem novega napada, s katerim Italijani groze, obupne napore, da bi v Egiptu zbrali čim več moštva in materiala.

»Giornale d'Italia« poudarja, da šteje angleška armada v Egiptu 260.000 mož, toda britanska poveljstvo še ni pripravljeno s svojimi moči in bo se ojačilo to vojsku. Zdi se, da je več kot 30.000 vojakov na poti v Egipt. Pripravljajo pa se še tri divizije. Te gigantske angleške priprave, pa naj bo naloga, ki čaka Italijane v Egiptu, se tako velike in težke, na bodo zavrie ofenzive, katero bo odločno začel marshal Graziani brez ozira na obupne poskuške angleške vojne mornarice in letalstva.

Rim, 26. okt. AA. (Stefani). Italijanski letiski in italijanska javnost ugotavljata, da Edenov obisk na Bliznjem vzh

Predor pod kanalom La Manche...
Umetni otoki na Oceanu...
Izsušenje Sredozemskega morja...

Vihar nad Parizom

(TEMPÈTE SUR PARIS)

V glavnih vlogah: Erich von Stroheim, Annie Ducaux, André Luguet
Danes premiera!
Predstave danes ob 16., 19. in 21. uri, jutri ob 10.30 (ljudska predstava) in ob 15., 17., 19. in 21. uri.

Ali ne moremo dobiti slovenskega filma?

Razvoj slovenskega filma od prvih začetkov do M. Badjurinega „Pohorja“
Slovenci moramo dobiti svoj film!

Ljubljana, 26. oktobra
Zivimo v dobi filma; živimo sredi kulturnih narodov in tudi sami se pristevarimo med nje; skušamo se uveljaviti pred svetom na raznih področjih, seveda tudi na umetnostnem. Toda zakaj ne zmorno smejmo svojega filma? Ali res ne moremo dokazati tudi na tem področju, da spadamo med kulturne narode? Ali se ne zavedamo izrednega pomena filma, ki ga imam zaredi svoje propagandne sile, umetnostne vrednosti — kot najpopolnejše izrazno sredstvo — in ker ima posebno ceno kot dokument časa? Ali ne želimo, da bi svet zvedel za nas? Ali si pa niti ne želimo filma, ki bi služil najnovejšim domačim potrebam?

KAJ JE FILM?

Zdi se, da se pri nas velika večina ljudi niti ne zaveda, kaj je film. Mnogim obiskovalcem kina se zdi film nekaj vsakdanjega, kar spada med redno duševno hrano dandanašnjega človeka. Pri tem pa le redki pomislijo, kako velik vpliv ima film na množico, kako globoko posega v kulturno življenje, bodisi le kot reportaža o dogodkih našega časa ali kot zbirka slik pokrajinskih lepot. Toda film je tudi propagator idej; je najboljši učni in vzgojni propagator; je najpopolnejša ponazoritev znanstvenega dela v nekaterih strokah in najboljše poročilo o znanstvenih ekspedicijah; vzoren pripomoček je raziskovalcu, ki zaseduje procese iz življenja živali, učinke ter posledice elementarnih sil itd.; film je najboljši propagator tujškega prometa; film je pa tudi — kar je morda njegova največja vrednost — sinteza cele vrste umetnosti, saj prikazuje dramatsko umetnost igralcev hkrati, ko nam nudi podobo dogajanja skoraj v popolni iluziji resničnosti: igra, glasba, slike — vse to je združeno v ozkem in dolgem prozornem traku in zaživi pred nami, kadarkoli zazelimo. To je konzervirana umetnost, ki jo lahko poljubno reproduciramo vselej verno, nespremenjeno. Umetnik lahko živi v filmu še po svoji telesni smerti in v filmu lahko živi doba, ki je že zdavnaj minila. Sploh je pa zelo težko napisati, kaj je film; najbolje nam pove sam, kaj je. Morda je največja kulturna dobrina, ki jo je kdaj človeštvo imelo. Film nam odpira okno v bodočnost in je eden izmed prvih, a zelo prepričevalnih dokazov, da je tehnika ključ, ki odlepja vrata v deželu pod imenom: »Vse je mogoče.«

POGOJI ZA FILM PRI NAS

Marsikdo bo imenoval to naivnost; rekeli bo, da je vendar smešno govoriti o slovenskem filmu, češ, filma ni brez filmske industrije, nje pa ne brez — milijonov. Pomluvalno se bo smehljal pobojnim željam ljudi, ki misljijo, da imajo tudi tako mali narodi lahko svoje filme. Morda bo tudi vprašal: Kje pa imamo filmske strokovnjake, igralce, podjetnike, ateljeje in vse vse drugo, predvsem pa, kje bi vzel denar za film?

Nezaupljivost je seveda upravičena. Prav je, če kažejo na primere velikih držav, ki imajo razvito filmsko industrijo in ki žrtvujejo ogromne vsote že za posamezne filme. Toda, da se sklicujejo na primere velikih držav, zakaj bi se tudi ne ozrl na nekatere male države, ki niso niti večje od naše države, ne bogatejše; države, ki se ne morajo ponašati s takšnimi pokrajinskimi lepotami; narodi, ki nimajo tako bogate folklore, ne nič več talentov, niti boljših gledaliških igralcev in pevcev; narodi, ki nimajo sami v zakupu filma in kulturnega udejstvovanja in ki niso sicer v kulturnem pogledu nič večji od nas — a imajo vendar svoj film. Njihovi filmi prihajajo celo v našo državo. V Ljubljani gledamo celo madžarske filme in Madžari so tudi lahko ponosni na svoj film. Svoj film pa imajo tudi naši sosedje Bolgari. V svetu so na dobrem glasu filmi malih skandinavskih držav. Tako je zelo dobro razvita filmska industrija na Finskem. Pri nas je dovolj dobro znani češki film, da nam ni treba dokazovati, kako na visok stopenji je češka filmska umetnost. Češi nas rečemo v marsičem prekašajo, vendar s tem ni rečeno, da bi v naši državi ne mogli začeti ustvarjati svojega filma vsaj 20 let za Čehi. Naravnost nerazumljivo pa je, zakaj bi ne mogli izdelovati vsaj dobrih kulturnih filmov tollko, da bi jih bilo dovolj za domače kinematografe. Težko bi našli v Evropi državo, ki bi imela tako različne pokrajinske značilnosti in lepote, od visoko gorskega sveta, do morja in nizinskih ravnin. Naša država je še neodkrita filmska dežela, polna neizkorističnega bogastva za filmsko kamero.

ALI SE NISMOS ZACELI?

All morda nimamo še nobenega domačega filma, ali ni bilo niti poizkusov? To bi bilo zelo slabo spričevalo za nas in morali bi se res spriznati z mislio, da ne bomo imeli nikdar svojega filma. Toda dovolj je bilo že lepih dokazov, da se bo klijan vsem oviram razvili tudi slovenski film ter da je upanje, da bomo dobili najbrž celo kmalu večji film, upravičeno. Ne moremo pa napovedati, da bomo dobili prej svoj film kakor Hrvati. Naša javnost najbrž ni poučena, s kakšno vremeno so se Hrvati lotili dela tudi v tej stroki, čim so dobili svojo banovino. Predstaviti se hočejo svetu s prvim velikim svojim filmom.

Veliko krivico bi delali vsem tistim delavcem, ki so se že pred desetletji začeli prizadevati, da bi bili ustvarjeni vsaj skromni začetki slovenskega filma, če bi trdili, da doslej ni bilo še niti narejenega. Zdaj že lahko govorimo o zgodovini razvoja slovenskega filma. To pa nikart ni zgodovina naše nesposobnosti, temveč nezumevanja za stvar pri tistih, ki bi morali podpreti redke pozrtvovalne delavce.

in še mnogo drugih fantastičnih načrtov je razburjal svet. Najdržnejši pa je bil načrt, napraviti iz Sahare plodno zemljo, ki ga obravnava veliki francoski film

med ljubljanskimi dot rotmik, mnogo posnemalcev. Nato je pršel na poročilo o podrobni organizaciji letosne vsesvetiske akcije, pri čemer je bil določen delokrog posameznim dobrodelnim in humanitarnim organizacijam, ki bodo pomagale pri prodaji in razpečavanju vencev ter sicer pred praznikom umrilih in na praznik sam. Kako doslej, se bodo venci in sveči tudi letos prodajali na stojnicah pred vsemi ljubljanskimi pokopališči, v mestu pa v pisarni vsesvetiske akcije v Mahrov hiši, prodajalnici mestne elektrarne in planarni ter na stojnicah na Vodnikovem trgu ter pred kresljivo.

Prodajanje vencev v pisarni vsesvetiske akcije ter v prodajalnih mestne elektrarne in planarni se bo, priče o že v soboto, dne 26. t. m. dočim bomo v prodati vencev in sveči na stojnicah naknadno poročati še podrobnejše. Pri tem pripomijemo, da bo pisarna vsesvetiske akcije poslovala ves dan tudi v nedeljo. Potem ko je bil program za čim uspešnejšo izvedbo vsesvetiske akcije določen in delo razdeljeno med posamezne organizacije, se je predsednik Vrhovnega socialnega sveta vsem zasvetil za udeležbo ter za sodelovanje in ih prosil, naj vsi po svojih najboljših močeh store vse, da bo letos vseči vsesvetiški akciji čim lepše uspel in tem dosegla svj. i plemeniti namen, da bo vse Ljubljana počastila rajne z dobrimi deli.

1. Strogo kontrolo cen produktom in izdelkom, kateri spadajo pod uredno o kontroli cen. K odboru za kontrolo cen nai se pritegnejo tudi zastopniki delavskih in nameščenskih strokovnih organizacij.

2. Oblast naj skrbti, da se družinam upoštevajo na vojaške vežbe podpore primerno zvišajo.

3. Oblast naj takoj poskrbi, da dobe vsi akcijski odbori vso materialno pomoč za solske kuhinje.

4. Oblast naj skrbti, da se čim preje realizira uredba o prisilnih konzumih po tovarnah.

5. Zaščitijo naj se naši domači tekstilni mojstri, nameščenci in delavci, katerih gospodarski položaj je ogrožen, ker se jim je odpovedala služba brez vsakega tehtnega zvoka.

V slučaju redukcij naj se v prvi vrsti upoštevajo inozemski mojstri, nameščenci in delavci.

6. Ako se tem zahtevam delavskih strokovnih organizacij ne ugodi, ne odgovarjam za event posledice, ki bi nastale zaradi izigravanja in neučestevanja organizirane delavstva.

Zahteve delavstva

Kranj, 25. oktobra
Na pobudo medstrokovnega odbora je sklical Zupanska zveza konferenco oziroma anketo, na kateri so se obravnavala vsa pereča vprašanja. Medstrokovni odbor oziroma strokovne organizacije so predložile resolucijo, ki je bila sprejeta na seji medstrokovnega odbora 12. t. m. in prečitana na konferenci Zupanske zveze za sreči Krani v občinski posvetovalni mestni Kranj v pondeljek 14. t. m. ob 11. do podne. V tej resoluciji zahtevamo:

1. Strogo kontrola cen produktom in izdelkom, kateri spadajo pod uredno o kontroli cen. K odboru za kontrolo cen nai se pritegnejo tudi zastopniki delavskih in nameščenskih strokovnih organizacij.

2. Oblast naj skrbti, da se družinam upoštevajo na vojaške vežbe podpore primerno zvišajo.

3. Oblast naj takoj poskrbi, da dobe vsi akcijski odbori vso materialno pomoč za solske kuhinje.

4. Oblast naj skrbti, da se čim preje realizira uredba o prisilnih konzumih po tovarnah.

5. Zaščitijo naj se naši domači tekstilni mojstri, nameščenci in delavci, katerih gospodarski položaj je ogrožen, ker se jim je odpovedala služba brez vsakega tehtnega zvoka.

V slučaju redukcij naj se v prvi vrsti upoštevajo inozemski mojstri, nameščenci in delavci.

6. Ako se tem zahtevam delavskih strokovnih organizacij ne ugodi, ne odgovarjam za event posledice, ki bi nastale zaradi izigravanja in neučestevanja organizirane delavstva.

Iz Krškega

— Članom Vodnikove družbe. Vse ene člane Vodnikove družbe, ki se niso povrnali članarine za tekoče leto, naprosto, naj to takoj store ter poravnajo članarino pri društvenem poverjeniku g. Torešu v Krškem in dr. Mencingerjevi hiši, posetno ker mora poverjenik članarino poslati društvu najkasneje do 15. novembra. Torej pohitite in izpolniti svojo dolžnost, ker boste s tem le sami sebi koristili.

Lučkev sejem v Krškem. V pondeljek smo imeli v Krškem enega najbolj obiskanih letnih sejmov v spodnjem Posavju. Vse mesto je bilo polno stojnic, kjer so kramarji razstavljali svoje blago. Življenje je v vrstih hrasnilih nacionalnih mestnih organizacij, katerih je deležen slovenski delavec, dokler ga ni usoda zanesla v razdaljino.

Sila in potreba za koščkom kruha sta ga že v zgrodjni mladosti pognali v tujino. Polne vere v pravico in resnico je kmalu na lastni koži slovenskega delavca izkušil, koliko so vredne vse te lepe fraze. Spoznal je, da je pač načelnički v tujini dobrodošel kot robot, da pa tujec nikje ni postavljan takoj debelo z ročicami kakor pri nas. Prepoval je kot delavec vse v tem, da je toliko treba prav pri malih narodih, da je delodaljeval klijub vsem težavam; M. Badura si je tudi z dosedanjimi uspehi ustvaril dovolj ugleda in zaupanja, da so mu lahko zaupali izdelavo filma, ki ne bo koristil le Pohorju ter ga odkril svetu, temveč vsej domovini.

MORAMO DOBITI SVOJ FILM!

Zakaj bi dvomili, da se lahko razvije tudi pri nas filmska industrija? Zakaj bi ne smeli upati, da bomo tudi Slovenci začeli izdelovati že daljše filme, ki se jih naša občinstvo še dobro spominja, čeprav je bila še doba nemega filma, zdaj že skoraj pozabljena. Spomniti vas moramo na »Blaženec« (200 m), pred vsem pa na »Triglavskih strmineh«, naš prvi igralski film, in prezreti ne smemo »Triglavsko pozimi«, ki so ga igrali celo v Pragi. Posebej je treba naglasiti, da je bila prodana kopija filma »Triglavskih strmineh« v Amerik, kjer so ta film igrali v mnogih krajinah ter so ga naši izseljeni sprejeli z izrednim veseljem, pri tudi s ponosom. Dovolj znano je, da je bilo dobro sprejet tudi doma.

KOLIKO VELJA SLOVENSKI FILM?

Pogosto čitate, koliko milijonov — doljarjev ne dinarjev — so izdali Američani za tisti ali oni film. Mi se pa seveda ne moremo bahati z milijoni, zlasti ne naša filmska industrija, saj nima navadno niti tisočakov. Zato vas pa bo nedvomno zanimalo, koliko stroškov je bilo za naš prvi igralski film »Triglavskih strmineh«. Nit na celih 100.000 din. Seveda pa ni bilo plačano delo; pri nas so idealisti, kolikor jih bila imamo, k sreči vajeni delati brezplačno. Tudi za ta film ni dal ničesar niti dinarjev podpor. Ali kaj takšnega zmorcejje drugje, n. p. v Ameriki? Ne! Samo Slovenci lahko izdelujemo filme brez kapitala, brez razumevanja za to važno delo in brez zadostnega števila potrebnih sodelavcev. Kdo lahko izdeluje filme še ceneje?

VPOVŠI SE TUDI MORAMO, ZAKAJ PRI NAS

Igralcem

srečk državne razredne loterije
s p o r o č a m o ,

da bo žrebanje II. razreda 12. novembra t. 1.

Zadružna hranilnica

DALMATINOV A U L I C A

DNEVNE VESTI

— Letošnje Vodnikove knjige izdejo v drugi polovici novembra. Vsak član prejme: 1. Vodnikovo praktiko 1941 z mnogimi aktualnimi članki in lepimi ilustracijami, 2. povest »Pod Špikom«, za katero je pisatelj in slikar Edo Deržaj prejel Aleksandrovo nagrado Vodnikove družbe, 3. povest Ilke Vastetove »Rozna devica«, ki se v napoleonski Ljubljani zapleta v razpletu okrog očeta Valentina Vodnika, in 4. pojavljeno-znanstveno knjigo inž. kemije Jakoba Turka »O ljudski, živilski in rastlinski prehrani, odlično strokovno delo, ki bo v enaki meri zanimalo mestne in podeželske čitatelje, staro in mlado, solano in nesolano. Opozorjam pa, da bo naklada letosnih Vodnikovih knjig pošla kmalu po izidu in da zamudniki — kakor lani — ne bodo mogli biti deležni našega knjižnega daru. Zato naj nihče ne odlasa več s prijavo krajevnemu poverjeniku ali pa družini pisarni v Ljubljani, Knafejavi. Vodnikove štiri lepe in zanimive izvirne slovenske knjige, ki stanejo bore 20 dinarjev, morajo v vase naše hiše, ki cenijo izbrano in koristno čtivo!

— V Dalmaciji je 2.800 zavarovancev PZ. Včeraj zjutraj se je pričela v poslovnični splitske trgovske zbornice predkonferenci, zastopnik zagrebskega in splitskega Pokojninskega zavoda oz. zagrebskega Pokojninskega zavoda zastopniki odbora Pokojninskega zavoda v Splitu. Zastopnikov ljubljanskega Pokojninskega zavoda se ni bilo in se je posvetovanje z njimi prilelo šele pogodno. Ljubljanski Pokojninski zavod že imel v Dalmaciji 2800 zavarovancev, ki so zdaj priključeni zagrebskemu zavodu. Njihova imovina se ceni okroglo na 90.000.000 dinarjev. Na posvetovanjih se bo obravnavana vprašanja imovine v zvezi z razmejitvijo ljubljanskega in zagrebskega Pokojninskega zavoda.

KINO MOSTE

Danes ob 20. jutri v nedeljo ob 14.30, 17.30 in 20.30 uru dva vedečilma:

Greh

Mater, žene, dekleta in mladenke, to je Vaš film! Epeopeja materinskih ljubezni, temu najvzvilenjemšemu človekučemu čustvu.

Skandal

ZARAH LEANDER prvič v skupnem nemško-svedskem filmu

V petek: TOVERSKI KRVNIK

— Zgraditev modernih skladisk in moderniziranje tobačnih tovarn. Državna Hipo tečajna banka je dovolila upravi državnih monopolov 300 milijonov din posojil. Ta denar se bo porabil v glavnem za investicije. Uprava državnih monopolov je največja državna gospodarska ustanova in od nje ima država tudi največje dohodek. Da bi svoje dohodek še povečala, je bilo odobreno to posojilo. Zgrajenih bo več modernih skladisk za naš tobak. V naši državi se prideva mnogo zelo dobrega tobaka, toda izvajamo ga zelo malo. Da se poveča izvajanje našega tobaka, bodo razsirjene in modernizirane vse tobačne tovarne. Razen tega bo uprava državnih monopolov tudi poskrbela, da bomo v bodoče pridobivali več soli, da jo nam ne bo treba uvažati iz inozemstva.

ZVOČNI KINO SOKOLSKI DOM V SIŠKI, telefon 41-79

Senzacionalne momente prikazuje film

Gibraltar

v glavnih vlogih Viviane Romance

Predstave: danes ob 7. in 9. uri, jutri v nedeljo ob 3., 5., 7. in 9. uru in v pondeljek ob 7. in 9. uru

Prihodnji spored (v petek 1. XI. 40.):

Poročnik Indijske brigade

ERROL FLYNN

— Odvetniška vest. Z današnjim dнем je vpisan v tukajšnji imenik advokat s sedežem v Ljubljani g. Stanko Tomšič. — Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja delodajalce, da so v prejšnjem mesecu dostavljeni platični nalogi zapadli v placi. Prispevki morajo biti poravnani v osmih dne po prejemu plačilnega naloga! Za čuvanje pravice zavarovancev do pokojnino je potrebno, da so zavarovalni prispevki res plačani! Proti delodajalcem, ki ne bodo poravnali prispevkov, mora urad uvesti prisilno izterjava brez prejšnjega opomina. Urad izvršuje važne socialne dolnosti, ki ne dopuste odašanja.

— Ureditev naših starh obveznosti do Avstrije in Sudetov. Z zastopniki nemških deviznih oblasti je bil dosegren sporazum, po katerem lahko plačujejo naši dolžniki iz bivše Avstrije in Sudetov uvozeno blago v dinarjih na doseganjem način, torej na koncu tekočega leta. Star obveznosti, ki do konca leta ne bodo poravnane na doseganji način se bodo morale po 1. januarju 1941. poravnati samo potom jugoslovensko-nemškega kilitringa po tečaju 17.82 din za eno nemško marko, s tem da se bodo obveznosti v šilingih izpremenile v nemške marke po relaciji 300 šilingov za 200 mark. Obveznosti v češkoslovaških kronah pa po relaciji 100 kron za 10 nemških mark.

— Kmalu dobljeno riz iz Italije. Vprašanje uvoza riza iz Italije bo kmalu rešeno. Formalnosti so že opravljene, nerešeno je ostalo le še vprašanje cene. Doseči hocjejo, da bi bila cena riza v vsej državi enaka. Sklenjeno je bilo, da bodo od 20.000 ton riza uvozili 16.000 neluščenega, in sicer v širih partijah.

— Pivovarna Union v Ljubljani kupila tovarno spirita in kvasa v Savskem Marofu. »Jug. Lloyd« poroča, da je skupina slovenskih gospodarstvenikov na čelu s pivovarno »Union« kupila tovarno kvasa in spirita v Savskem Marofu. Lastnik te tovarne je bil doslej zagrebski industrijev Sternberg.

— se 20.000 ovac bom izvozil v Nemčijo. Naše pristojne oblasti so ukrenile vse potrebitno, da se del državnice izvozi na nemško tržišča. Doslej smo namreč izvajali skoraj vso državnico v Grčijo. Tako je šlo že ta mesec preko ravnateljstva za zunanjega trgovinu na Dunaj iz Južne Srbije 22.000 ovac. Ravnateljstvo za zunanjega trgovinu je pa sklenilo te dni pogodbo s pristojnimi nemškimi ustanovami, po katerih bo izvozo iz Južne Srbije še 20.000 ovac v Nemčijo, in sicer v novembra. Včina teh ovac pojde na Dunaj, nekaj pa tudi v Prago.

— Kaj je s pitalnim sladkorjem za čebole? Država je dovolila trošarine prost sladkor za čebole, mešan s paprikijo. Čeprav n je paprika mešan sladkor posebno prispodobljiv za čebole, vendar so čebelarji načrtovali precej sladkorja za pitanje čebole, ker bi sicer v letosni zimi pomrilo mnogo čebelnih družin, ker je bila letosnja čebelna paša skrajno slaba in niso čebele nabrale dovolj hrane za zimo. Meseč oktober greh koncu, nastopa že mráz in so dnevi hladni, torej skrajni čas za pitanje čebole, toda sladkorja ni in ni. Čebelarji so v skrbah za svoje ljubljence, da jih ne bodo mogli nakrmiti, če ne bo pravčasno sladkorja.

— Samorin 75letne kmetice. V vasi Križoljanu blizu Varvarača se je obesila včeraj kmetica Terezija Kuštrek, starca 75 let. V smrt je šla zaradi bolezni in nezadovoljstva.

— Žrtev alkohola. Nikola Pirija je gnal v četrtek popoldne občinskega bika s postajo Jesenovac. Srečal ga je pijan kmet Stjepan Brnič. Padlo je nekaj besed in že je Brnič zasadi. Pirija nož v hrbot, da je kmalu izdihnil. Brnič se je zagovarjal, da je bil pijan in da ne kaže storil.

— Dva uboja. V četrtek ponoti je bil v vasi Kamitani pri Prijedoru ubit Hasib Tješić. Ubil ga je s sekiro njegov sosed Pašo Alič. Bila sta že dolgo sprta in v četrtek zvečer sta se srečala v gozdici za vasjo. Tješić je udaril Aliča in zbežal, Alič pa zagnal za njim sekiro in ga zadel v glavo. V vasi Malešići pri Gračanicah je pa istega dne Hajdan Velič ubil svojega soseda Muhiba Malešića. Prepirala sta se zaradi škode na pojni, in preprije rodili na posledice.

— Ljubljana tragedija na Kureščku. V gozdu nad Želimljami pod Kureščkom so našli v sredo zvečer kakih 20 m nad stezo mrtvega netekga moškega in neko mladenko. Iz najnjenih poslovilnih pisem je razvidno, da gre za 23letnega Gjelzo Benčičeve, hčerkno upokojenega policijskega nadzornika iz Ljubljane. Mencingerjeva ulica 9 in 33letnega Franca Novaka, ki je bil civilno uslužben pri vojaštvu in je stal na Kureščku. O tragediji so bili včeraj obveščeni njeni starši, ki so se odpeljali na Kurešček.

— Zeleznika nesreča. Na železniški postaji Gornji Dolci pri Dragogradu se je pripravila včeraj zelezniska nesreča, ki po naključju ni imela usodnih posledic. Okrog 14. je prizvoti tovorni vlak iz Dragograda, ki so mu bili priskrivljeni blagovni vagoni in eden ali dva potniška vagona. Na postaji so s premikanjem priskrivili nove, z lesom načoljené vagone. Pri premikanju je bila kremčica napačno postavljena. Težka lokomotiva je srečno prevozila nevarno mesto, a naslednja vagona sta se iztririla in prevrnila. Ostala kompozicija voz in tudi potniški so se pravčasno ustavili. Prevrnjena vagona sta bila k sreči prazna, tako da ni večje škode. Zaradi nezgode je bil promet do večernih vlakov v zastoju. Več zelezninskih delavcev je prevrnjene vagonje dvignilo in popravilo.

— Službenega lista. »Službeni list kr. banske uprave dravske banovine« št. 86. z dne 26. t. m. objavlja uredbu, s katero se omrežje raboprodavcev pravica, odpovedati najem stanovanj in poslovnih prostorov, naredi o kontroli izvoza klavniških proizvodov, naredi o kontroli uvoza parafina iz št. 183/1 in 2 uvozne carinske tarife, odločno o uporabi uredb o kontroli cen tudi na loj, navodila o carinjenju zmesi za losje in zmesi za emajl, odločno o otvoriti kemijskih laboratoriјev v Sarajevu in Mariboru; dopolnitiv pravilnika o zaščiti pred letalskimi napadi, IV. del, pojasnilo glede banovinske trošarine na vinski kisi, spremembe uredbe o prispevanju občin občinskim kmetijskim skladom in sreskim kmetijskim odborom, odločno razsodišča o mezdrem sporu v stavbnih stroki, spremembe v starem banovinskem ustanovitvenem načinu načrta za solarno na Pagu v doglednem času moderniziranja.

— Solarna na Pagu bo modernizirana. Najstarejša solarna v naši državi je na otoku Pagu. Že večkrat je bilo sproženo vprašanje razširjenja in moderniziranja solarnih, toda nikoli ni bilo na razpolago denarja. Tako je minilo 20 let, ne da bi bilo to važno delo opravljeno. In vsa ta leta smo morali uvažati sol iz inozemstva. Sele zdaj se je premaknilo to vprašanje z mrtve točke in solarna na Pagu bo v doglednem času modernizirana.

— Iz Službenega lista. »Službeni list kr. banske uprave dravske banovine« št.

— Predstave: danes ob 7. in 9. ur, jutri v nedeljo ob 3., 5., 7. in 9. uru in v pondeljek ob 7. in 9. uru

Prihodnji spored (v petek 1. XI. 40.):

— Poročnik Indijske brigade

ERROL FLYNN

— Gostovanje ljubljanske drame v Celju. Ljubljanski igralski ansambl bo gostoval prvič v letosni sezoni v sredo 30. t. m. Upozoril bo Gogoljevo satirično komedio »Revizor« z Danešem v naslovni in Cesarem v glavnih moskih vlogah. Glavnih vlog v postavi bosta igrali Nablocka in Lavarjeva, Hlopova Drenovec, Ženo Gabrijelčeva, Osipa Kralj, Ljapkins-Tjapkinski Srbinek, Žemljanik Lipah, Špekina Peček, Dobčinskega Sever, Dobčinskega Novak, Korobkina Kauker, Ilijica Bratina, stražnika Presetnik, Miška Plut in Korobkinovo ženo Simčičeva. Delo je zredil dr. Bratko Kraft. Opazorjam, da bo začetek predstave ob pol 20.

— Čeone novega vina v Dalmaciji. Trgovci v Dalmaciji je končana in pričela se je živahnna trgovina z novim vinom. Prodaja ga je po 5.50 do 7 din.

— Podoba z Nemčijo o izmenjanju obdavčenja. Včeraj so bili v kabinetu zunanjega ministra med našim zunanjim ministrom Cincar-Marcovcem in nemškim poslanikom von Herrenzenom izmenjani instrumenti ratifikacije pogodbe o izmenjanju obdavčenja v tu in inozemstvu. Pogodba gre zlasti za tem, da se prepreči dvojni obdavčenje z neposrednimi davki iz pogodbe o pravni zaščiti in pravni pomoci v davnih zadavah Ti dve pogodbi sta bili podpisani letos 5. januarja v Berlinu. Pogodba o izmenjanju obdavčenja je stopila z včerajšnjim dnem v veljavjo.

— V Varaždinu zgradi veliko kurilnico. Včeraj so prideli v Varaždinu graditi veliko kurilnico. Kolodvor v Varaždinu bo znaten razširjen v moderniziran. Vsi stroški bo začasni znašali okrog 25.000.000 din.

— Koruza in koruza moka za prehrano. Za prehrano prebivalstva v pasivnih pokrajnah bo razvozeno mnogo koruze in koruze moke. To koruza bodo mleci v milini, ki s urejeni tako, da lahko izločajo klice iz zrn. Te klice bodo uporabili za predelavo v Špilje. Tako mleka moka bo nekoliko cenejša od navadne.

— Veliko posloilo uprave državnih monopolov. Uprava državnih monopolov je dobila veliko posloilo, 300 milijonov din, od Drž. hipotekarne banke. Uporabila ga bo za investicije v svojih podjetjih.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo pretežno oblačno, od časa do časa do rahlo deževalo. Včeraj je deževalo v Ljubljani, Mariboru, Zagrebu, Splitu, Kumrovcu, na Rabu in v Dubrovniku. Najvišja temperatura je znašala na Rabu 22, v Dubrovniku 21, v Beogradu, Sarajevu, Splitu in Kumrovcu 21, v Zagrebu 19, na Visu 16, v Ljubljani 15.8, v Mariboru 10.2. Davi je karbar barometr v Ljubljani 74.5, temperatura je znašala 10.4.

— Ponesljivi posloji uprave državnih monopolov. Uprava državnih monopolov je dobitila veliko posloilo, 300 milijonov din, od Drž. hipotekarne banke. Uporabila ga bo za investicije v svojih podjetjih.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo pretežno oblačno, od časa do časa do rahlo deževalo. Včeraj je deževalo v Ljubljani, Mariboru, Zagrebu, Splitu, Kumrovcu, na Rabu in v Dubrovniku. Najvišja temperatura je znašala na Rabu 22, v Dubrovniku 21, v Beogradu, Sarajevu, Splitu in Kumrovcu 21, v Zagrebu 19, na Visu 16, v Ljubljani 15.8, v Mariboru 10.2. Davi je karbar barometr v Ljubljani 74.5, temperatura je znašala 10.4.

— Ponesljivi posloji uprave državnih monopolov. Uprava državnih monopolov je dobitila veliko posloilo, 300 milijonov din, od Drž. hipotekarne banke. Uporabila ga bo za investicije v svojih podjetjih.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo pretežno oblačno, od časa do časa do rahlo deževalo. Včeraj je deževalo v Ljubljani, Mariboru, Zagrebu, Splitu, Kumrovcu, na Rabu in v Dubrovniku. Najvišja temperatura je znašala na Rabu 22, v Dubrovniku 21, v Beogradu, Sarajevu, Splitu in Kumrovcu 21, v Zagrebu 19, na Visu 16, v Ljubljani 15.8, v Mariboru 10.2. Davi je karbar barometr v Ljubljani 74.5, temperatura je znašala 10.4.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo pretežno oblačno, od časa do časa do rahlo deževalo. Včeraj je deževalo v Ljubljani, Mariboru, Zagrebu, Splitu, Kumrovcu, na Rabu in v Dubrovniku. Najvišja temperatura je znašala na Rabu 22, v Dubrovniku 21, v Beogradu, Sarajevu, Splitu in Kumrovcu 21, v Zagrebu 19, na Visu 16, v Ljubljani 15.8, v Mariboru 10.2. Davi je karbar barometr v Ljub

Tudi trgovci si ne žele draginje

Trgovec se draginje boji, špekulant jo pa pozdravlja in v tem je velika razlika med njima

Ljubljana, 25. oktobra
Morda ni neobhodno potrebljeno, nai bi ljudje razumele sedanje razmere, tako začnili po streljivih nezdravih socialnih pojavih; vsekakor pa bi jih morali razumeti vsaj nekaj količino, čeprav zla ne moremo odpraviti že s tem, da ga imenujemo s pravim imenom. Prav je, če iščemo krvice sedanje draginje in če tudi laiki razmislajo o ukrepih za njeni zajezitve, na pa brez nevarnosti, če vsak izmed nas najde drugega krvica in te drug drugega dolžimo nesreč, ki se čedalje bolj pogosto zadržajo nad nam. Nekateri so krvice kmalu našli, kakor so domisljajo, zoper drugi pa namesto krvicve raje isčejo po trgovinah blago in ga kupičijo po stanovanjih, kakor da namerava sami odpreti trgovino. Preprost ljudje kot porabniki, ki navadno ne razmislajo o procesu podraževanja blaga, odsodijo najraje prvega, njim najboljšega posrednika blaga, trgovca. Razen tega ljudje operadi istovetijo spekulante s trgovci. Počasi, ne da bi si lahko razložili, od kod izhaja, rase razpoloženje proti trgovstvu, v nekem razmerju z naraščanjem draginje, da bi se nekaterim zelo celo nepopularno govoriti v teh časih stvarno, brez pred sodkov ter prikritih namenov, kakšno vlogo prav za orav igra dandasne trgovina v tem nezadržanem procesu podraževanja in zmedri med porabniki. Menda prav zaradi tega javnost ni bila poučena o zanimivem ozadju nekaterih pomembnih pojmov, ki so bili v neposredni zvezi s pravimi vzroki draginje.

BESEDA DRAGINJA MED TRGOVCI NEPRILJUBLJENA

Najbrž ste opazili, da trgovci neradi govorijo o draginji. Govorec sicer o vročih, o njenih posledicah, zmedah, nerazpoloženju porabnikov, o pomanjkljivih ter pogostih celo škodljivih ukrepih proti draginji, o tem, kako na pristoinih mestih se stavljajo predstave papirnatih, itd.: toda že sama beseda draginja je med trgovci nepriljubljena. Draginja je pač pojав, ki trgovca zelo vznenirja, ki prinaša toliko zapletenih problemov, nešteito sitnosti, redna v trgovini, novih predpisov, nadzorstva, mnogo postranskega dela, ki ga prej naloži, predvsem pa tudi mnogo rizika. Prav v tem je tista velika razlika med trgovcem in spekulantom: trgovec se draginje boji, spekulant jo pa pozdravlja. Spekulant ponenti doba draginje konjunkturo, trgovcu pa čas novih skrb, neprestan strah pred nadaljnimi razvojem do godkov.

TODA POVEČAN PROMET?

Toda ugovarjali boste, da ima trgovce v časih draginje mnogo večji promet, to

se pravi, da lahko hitro razprodaja blago — ko so porabniki ženjeli tako za njim, kakor v zadnjem letu — in se mu dohodiči nadgradno naglo množje. Ceprav se zdi paradoks, se vedno trgovcev — vsaj v Sloveniji — ne veseli povečanega prometa. Glejmo si dobre strani povečanega prometa! Predvsem se vprašamo, ali se najtrgovce veseli v časih, ko je blago tako cenjeno in ko se ljudje hočajo iznenediti denarja, nai velja, kar hoče, da se mu v blagajni čedalje boli kupiči denar, police in skladisti pa se praznijo? Denar je sicer se vedno v drugem momentu besede višja cena, vendar ne sme nihče pozabiti, kaj je prava funkcija denarja. Rekli boste, da se tudi trgovec lahko iznubi denarja, če ima že kakšne skrbi zaradi njega. Vendar se motite: trgovčev izkupiček je obratni kapital, to se pravi, da mora denar ostati v trgovini, v blagu, če naj podjetje obrati nadalje. Izkupiček, razen trgovčevega zasluga, se ne smi iztekat iz trgovine. Toda kaj naj počne trgovec z izkupičkom, ko blaga več ne dobij? Zamenjal je blago za denar in v istem trenutku, ko nastanejo težave z dobavo novega blaza, je pravno blago v resnicu mnogo več vredno, kakor denar; blago ima namreč večjo vrednost.

PRODAS, KUPIŠ, ZOPET PRODAS — NE MORES VEC KUPITI

Trgovci radi dokazujejo riziko trgovine v časih draginje s klasičnim primerom, kako trgovec med procesom podraževanja lahko izgubi vse, ne le blago. Povečani promet v trgovinah med draginjo skriva za trgovca veliko nevarnost: trgovec prodaja zalogo, a medtem se je blago podražilo. Za izkupiček stare zaloge bo torej lahko kupil manj blaga. Ko proda to zalogo, se je blago še podražilo. Trgovec je sicer s prodajo zasluzil, a je utpel izgubo na obratnem kapitalu. Čim večkrat bo obnovil zalogo, vselej bo dobil za izkupiček manj blaga, tako da glavnica, čeprav delat, končno požre sama sebe. Ta teorija je neovržena in potrdili so jo konkretni primeri. Praktično se pa sveda nekoliko tudi več obratni kufat z zaslukom. Z dobrim kalkulacijom trgovec lahko odvrne največjo nesrečo, a vprašanje je, če je v takih nerdenih razmerah sploh mogoče se stavljati kalkulacije. Vsekakor je riziko trgovine zdaj mnogo večji kakor v normalnih časih.

ALI NI VEČJI TUDI ZASLUŽEK?

Povrnili se boste zoper na vprašanje, ali ni morda tudi zasluzek trgovcev zdaj večji, češ, kupci se zdaj ne ozirajo na ceno, ko hlastajo po blagu. Rekli smo, da zdaj trgovec hitreje služi ob povečanem pro-

metu. Da je navidezna dobra stran povečanega prometa na vse zadnje le slabstran, sprevidi tudi laik. Drugo vprašanje pa tako zvezane navijanja cen: govorimo predvsem o trgovcu detailistu. Ni posebno verjetno, da je mogoče »navijati« v nadrobeni prodaji v času, ko je blago že podražano zaradi države produkcije, da ga detailist kupuje od grossista znatno dražjega. Mali trgovec ne more več niti spremeniti v procesu draginje. Tudi njega nosijo valovi draginje s seboj. Valovi, ki so lahko zelo nevarni. Dokler je ta proces se kolikor toliko mirem, brez naglih skokov, je trgovcu omogočeno se delo: ko pa pride do razvoja, kakor zadnje čase, da draginjo sremšljajo še nešteti drugi nevarni pojavi, ima mali trgovec dovolj razumljanja, da se začne batiti z vso obstanek. Razumljivo je, da mu tedaj ne more biti vseeno, če ga kdo še žigosa kot izkoristek, revnija ljudi in povzročitelj draginje. V položaju trgovca se je treba dobro zamisliti: ni tako težko razumeti, kaj pomenujo za trgovca težave, ko je dobava novega blaza otežkoena, da trgovcu povsod odpoveduje kredite, sam pa ne more izterjati, kar je posodil ali kreditiral v blagu.

BLAGO SE NE PODRAZI SELE V TRGOVINI

Porabnik rad gleda na trgovca kot podraževalca blaga — tudi v normalnih časih. To je treba v veliki meri pripisovati pomankljivemu poznavanju produkcijskega procesa med ljudjimi. Zdaj bi rad marsikdo prvo ogorčen nad ponovno podražitvijo znesel nad trgovcem. Ljudje pozabljujajo, da se blago ne podraži sele v trgovini, ko draginja narašča tako, kakor zadnje leto. Ob tej priliki naj ponovimo kratko — kar smo že v tej ali oni obliki zapisali o vročih draginah — da je prvi vrok dandanske draginje treba iskati v spremenjenih međnarodnih gospodarskih razmerah, zaradi vojne in da na pristojnih mestih niso znali ob pravem času preprečiti škodljivih vplivov ter razmer na gospodarstvo na naši državi.

Naraščanje draginje prizadeva torej tudi v trgovini ter moramo reči, da tri trgovci, zlasti mali trgovci, kakršnih je prisega velika večina, ko trpe porabniki. Eksistencija malih trgovcev je razen tega še bolj ogrožena, ker naše trgovstvo ne uživa nobene zakonite socialne zaščite, ne bolniškega in ne pokojninskega zavarovanja.

so bili na mestu, k besedilu bo za ponovitev posvetiti več pozornosti, kar pa ne velja za oba podvona, ki sta bila narančastost izvrstna in sta besedilo v celoti obvladala. Ne smem pozabiti Brahe, ki je poleg vlog vse delal na scenarij in se poleg tega posvetil vlogi tako, da je bil prav učinkovit in prikupen. Zar in kaže svojo epizodo tako odigrala, da bi oba želite videti v večjih vlogah. Ples vil je dal skupino srečevanje obeležje, čeprav je bil le kratek in enostaven. Masko so bile pravilne in osebam igre prilagodene, ker sta jih pač postavila dva praktika, ki naj to delo vršita tudi v bodoči.

Zasedba vlog je delala težko, ker jih je nekaj odišlo v vojakom, drugi so bili vselej nočnega dela začrnila, a včas temu je šlo vse po sreči, kar prica, da je dosti moči na razpolago, ki bodo zmogle še marsikaj lepega, ce bo vlačala sloga in medsebojno razumevanje. Skoda, da pojede nekateri bratje spet v vojaški stanje, leta dini in jih bo pri oti manjkal. Tem prirede prihodno nedeljo po popoldanu predstavi odhodnikom, mi pa upamo, da bodo, ko se vrnejo iz službe domovini, zoper prijeti za delo v domu in jim želimo srečo na pot in zadovoljstvo do svidjenja.

Občinstvo je pokazalo polno razumevanje in napolnito dvoranov, v nedeljo 26. tm. popoldne pa naj si ogleda igro okolica in smo prepricani, da nikomur ne bo žal in da pojde glas o lepi igri v Sokolskem domu v Radovljici po vsem Gorenjskem. Stara Laterna posveti v naše duše in daj pačeljanjam, da se vrnejo na ljubeče srce rodne zemlje, ki je naša mati, naše veselje in naš pokoj.

— S-r.
Dramatični odsek
ježiškega Škola

Po daljšem odmoru, ki je posledica današnjih izrednih prilik, se nam je predstavil dramatični odsek sokolskega društva na Ježici v nedeljo z izvirno igro Cirila Ramovča »Teto v planinah«. Posdraviti moramo prizadevanje brata Ramovča, da je spisal igro, ki je polna početenja in uporno, da bi ostal igralski družini zvest sodelavec tudi v bodoči. Oskrbnik je bil v začetku dober in bi želel, da bi to linijo držal do konca. Ostali

vso zgodbo, ki ima eden začetek in ne sledi konč, kakor je dejal.

— Smeh vsi poznate, jeli?

— Smeh — kaj pa — Povej že venuar. — Se nju je kaj zgodilo?

— Saj... je zakobil Pepe... — Zgodilo pa je kaj! Prizadil Miha je tam v tistih letih, ko se prizadil prehajati — druga pomlad. — Tistega okoli letosjet jih utegnje kmalu imeti. In tisti časi so vražje nevarni...

Suto pokalačevanje pri starejših članih omizja.

Fredrino ponemčeno pri mlajših.

— No in tudi Mihi, kot rečeno, ni bilo prizadeno z njimi. Sredi najlepših, na novo prebijenih ideoslov, pa ga je doletela premetstitev po sluhbeni potrebli...

(Zopet kašljanje) to pot previdno in spremimo z bežnim pogledi preko sosednih miz.

— V majhno podeželsko mesto so ga premestili, torej. In tu se pričenja zgoda...

— Aha... smo si oddahnili in zoper napeli ušesa.

— Kakor prej v Ljubljani, tako je tudi v malem mestu živel dočisto življenje, kakor se specifični pisarnikemu predstojniku. Toda druga pomlad... saj veste!

tako našla primeren odmev na vse sokolskih odrh širom naše banovine, ker je samo krasna pesem lepoti in življenu naših planin.

Kljub temu, da igra sama kot taka v popolnosti ni dograjena in češčorat brez prave veze glede na vsebino, dajejo vseeno posamezni prizori obilo užka poslušalcem in priravnega veselja. Reči mormo, da so vsi igralci brez razlike rešili svoje vlogo kljub svojemu prvemu nastopu izbornu, vendar moramo emeniti, da se je visoko nad vsemi pojavi nov član sokolskega gledališča brat Ivan Snoj v vlogi Burkelta, pastirja, ki je že samo s

svojim nastopom povzročil salve smeha. S tem pa ni rečeno, da so ostali igralci bili manj uvežbani, temveč hočame samo ugotoviti, da je brat Ivan Snoj za vlogo tega miljeja najprimernejši in da se bo razvil v izbornega igralca sokolskega gledališča.

Sokolsko društvo na Ježici odnosno njegov dramatični odsek bo ponovil izvirno domačega brata-dilektanta Cirila Ramovča na splošno željo občinstva v nedeljo 27. t. m. ob 15. z istim sporedom. Komedia, prepletena in spolnjava s petjem v vlogi kurilca, pastirja, ki je že samo s

Prosvetni dan sevniškega sokolskega okrožja

Lepa akademija, ki je dosegla prese netljiv uspeh

Krško, 25. oktobra
Da bi pokazalo uspehe posameznih sokolskih edinic okrožja je sevniško sokolsko okrožje priredilo prosvetno akademijo. Njen uspeh nas je prese netljiv, kajti tako lepega v složnega nastopa vseh edinik nismo prizakovali. Nikomur ni bilo žal, da je počival v sevniški Sokolski dom.

Prireditev je otvoril naraščajnik krškega Sokola Pogačar z deklamacijo »Svoboda«. Sledili je ljubek prizor naših najmlajših bratcev v sestrice iz Sevnice, Miran Marušič, Darinka Jeklova in Bojan Pečer so začrnila Mare Kabajeva »Delajmo nova kolesa«. Zeli so toplo priznanje poslušalcev. Navdušenega odobravanja so bili deležni tudi Turk in Čimperek, ki sta začrnila na kralj Veselega Samoborca, s Černičevim iz Sevnice, ki je začrnila Hajdruhovo »Jadransko more«.

Nato je govoril župni prosvetar br. Pa hor. Poudaril je, da je prosvetni nastop jasno kaže, kako tesno so strnjene sokolske vrste na vseh podlagih in kako važen činitelj je sokolstvo pri širjenju prosvetne. Posebno dandanes, ko se zbirajo povsod crni oblaiki, je treba dokazati, da smo vse na ne razdržljivu celoto.

Po kratek odmor so nastopili Sokolci iz Krškega. Peli so sokolske pesmi zname in nowe, vse so nas navdušile. Br. Vutkovič je fante in dekleta izvezjal in gre

igranjem na citre in petjem. Njegovo identitetno so še sedaj ugotovili. Keber je v spajni podlegel kapi.

— **Sahovska tekma** med celjskimi brigci in Sahovskim klubom Gaberjem se priredilo v nedeljo 27. t. m. ob 14.50 v Marijini cerkvi koncert v korist siračnih otrok osnovnih šol. Ker je namen prireditve soščevala želja občinstva, so se udeleži koncerta v tem večjem številu.

— **C Proslava Jadranskega dne.** V proslavo osvobojenja našega morja bodo tudi letos po vsej naši domovini prosavate v akademijami, predavanji itd., ki jih bodo priredili krajevni odbori Jadranske straze. Tudi celjski odbor Jadranske straze priredi v prvih dneh novembra tako proslavo v Mestnem gledališču. Sodelovalo bo vse celjske šole in celjska vojska gospodarska. O prireditvi bomo še poročali.

— **c Ljubljanska drama** bo oskrbela prireditev gostovanje v celjskem gledališču. Dan gostovanja še ni določen.

— **c Ljubljanska prvenstvena tekma** v Celju. V nedeljo 27. t. m. ob 14.45 se prične na Olimpovem igrišču v Gaberju ligina prvenstvena tekma med SK Olimpom in SK Bratstvom z Jesenic. To zanimivo tekmo bo sodil g. Kopit iz Maribora. Ob 13.45 se prične na istem igrišču prvenstvena tekma mladih SK Oljma in SK Jugoslavije, ki pa je bil pred dnevi izvoljen naslednji odbor: predsednica Anica Ursičeva (8. a), podpredsednik Franc Coklin (7. a), tajnik Božena Rihartjeva (6. a), blagajnik Peter Rus (5. a), Nadzornik pomladčka na II. realni gimnaziji ter g. prof. Čadež, nadzorstvo nad pomladčkom na I. realni gimnaziji pa je prevzel ga, prof. dr. ing. Matija Perparjeva.

— **c Nov sreski načelnik** in Laškem. Gosp. Andrej Bizjak, sreski načelnik v Logatu, je imenovan za sreskega načelnika v Laškem. Sreski podnačelnik g. dr. Martin Orožim je premeščen iz Laškega v Logat.

— **c Zdravniško dejurno službo** za člane OUZD bo imel v nedeljo 27. t. m. zdravnik dr. Drago Mušič na Cankarjevi cesti.

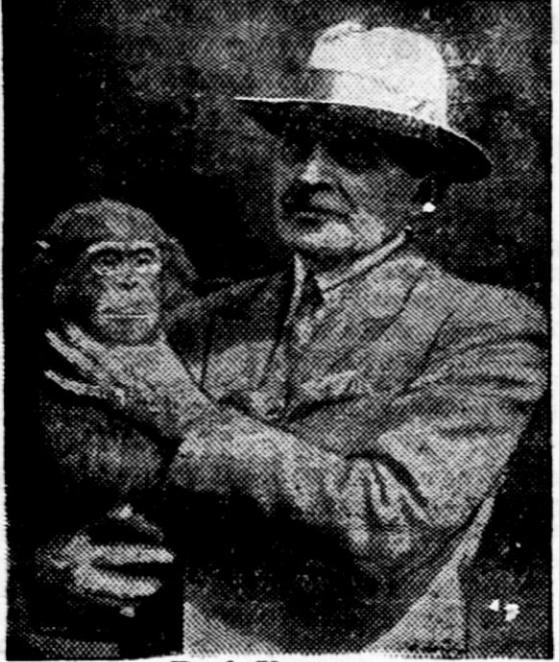
— **c Nesreča** ne podčila. Ko je 28letni kočar Ivan Gašek iz St. Vida pri Grobelnem sekal v torček s sekiro koruzno slamo, si je po nesreči presekal levo roko v pestestvu. — V Rogasči Slatini je brana predrila 13letnemu posetnikovemu sinu Marjanu Križanu desno stopalo. — Ko je 5letni dnevnini Friderik Cokan iz Celja zagal v sredu bližu mestnega pokopalnišča drva, ga je zgrabil cirkularka za levo roko in mu odrezala tri prste. Ponesrečeni se zdravijo v celjski bolnični.

— **c Napad in nesreča.** Pred dnevi sta dva moški napadla 61letnega preuzitkarja Andra Rodiča iz Ježice pri Zurmancu in ga z

Clovek v boju s smrto

Ne gre za nesmrtnost, ki nasprotuje naravnim zakonom, temveč samo za doljšanje življenja

Pogosto čitamo poročila o ljudeh, ki so dočakali izredno visoko starost. Ljudje se pa zanimajo samo za stoljetce. Starost izpod 100 let nikogar ne zanima. Od tisoč ljudi dočakajo povprečno trije starost 100 let. Povprečna dolgost clovskega življenskega je pa po lastugi moderne vede v prvi vrsti higijene povečala in znaša 64 let. Navzite temu se pa število stoljetnikov ni zvišalo.

Prof. Voronov

Zgodovina pozna mnogo poskusov, da bi staranje zadržalo, ali celo preprečilo. Tako je znano ime nekega Cornera, ki je težko zbolel, ko mu je bilo 35 let. Zdravnik so izjavili, da bo živel v najboljšem primeru še dve leti. Toda mož na hotel umreti. Krčevito se je oklepal življensja in trdno je sklenil, da mora živeti. Sam si je določil djetjo. Na dan je pojedel samo 35 dkg goste hrane in popil 4 deci vina. Te hrane pa ni zaužil naenkrat, temveč jo je razdelil v dve ali tri porcije. Njegova dijeta je obsegala vedno kruh in belo meso in dočakal je visoko starost 103 let.

Kar se tiče alkohola ni enotnega naziranja ali clovku škoduje odnosno skrajša življensko. Mnogi zelo stari ljudje so pili do smrti vino ali pivo, dočim drugi stoljetniki

sploh niso nikoli pili alkoholnih pijac. To bo pač vse odvisno od osebne dispozicije. Znaki staranja se pojavijo enakovremeno v vsem organizmu. Postavljo se zlasti v hrustancu, ki izgubi svojo prožnost in začne okostenje. Kosti pa izgubljajo svojo notranjo trdnost in se lahko lomijo. Zato je število fraktur pri starejših ljudeh večje nego pri mladih. Gibljenost prsnega koša se zmanjša kar vpliva na dihanje. Frebavni in organi notranje sekrecije oslabi in okrnijo, prav tako enako pa popusti tudi duševna čistota. O pravih vzrokih vseh teh pojavov sodijo učenjaci različno.

Nekateri domnevajo, da obstaja nekakšen period življensja že v zarodku, ki se sčasoma izvrpa, odkler povsem ne izgine. Drugi zopet misijo, da je samo nepopolnost clovskega in živalskega življensja vzrok njegove končne izčrpnosti in staranja. Slavni ruski učenjak Mecnikov je trdil, da je staranje posledica samozastrupljenja iz debelega črevsa. V organizmu nastaja zastupljenje po kvaznih snoveh, ki zmanjšajo in počasi ustavijo delovanje vseh organov.

Velike važnosti je kri s svojim obtokom. Vse celice našega telesa dobivajo svojo hrano iz krvi. Ce je v krvi strup ali bakterija, je celica noče sprejeti. Vsaka celica potrebuje povsem čisto in zdravo kri. Kupecenje odpadkov v krvi spremjamajo neizognibni znaki staranja. S tem se menjata sestav krvi in zavre celična rast. Te snovi se potem kot nepotrebne nabirajo v telesu, ki nima več moči, da bi jih izčrnilo. Tak pojav je arterioskleroz, pri kateri se med notranjimi in srednjimi stenami žil nabere voščena snov in sicer tem več čim starejši je clovok.

Znaki izčrpnosti organizma se pojavijo še mnogo pred leti, ki jih navadno še smatramo za starost. To je doba takozvanega klimakterija, prehoda ko clovka napadejo »boleznji srednjih let«. Pri moških se pokaže to v nagnjenju k debelosti in živčnih motnjah, nervoznosti, razburljivosti itd. V teh letih se pojavijo tudi največji krontične bolezni, srčna napaka, sladkorna bolezen, bolezni jeter in ledvic. Do klimakterija je posebno nevarna za organizem, ki se je v mladosti zelo izčrpal.

Ta doba se zaenkrat z nobenimi sredstvi ne da odgoditi.

Mnogi učenjaki so se borili proti smerti in dosegli na tem polju nekaj uspehov, seveda pa se nihče smrti ni mogel premagati in clovok jo tudi nikoli ne bo premagal, ker bi to pomenilo postaviti na glavo vse naravne zakone. Med učenjaki, ki so si prizadevali podaljšati življensje clovka na zemlji slovi zlasti dr. Alexis Carell. On je bil prvi, ki se mu je pred 20 leti posrečil ohraniti živo tkivo izven lastnega organizma. Skozi 23 let je ohranil živ košček kurjega srca. To pomeni, da je bilo življensko košček srca mnogo daleč, nego more biti življenske normalne kure. Tudi drugi organi, kakor razne žlezze, jetra, srce in vranica se ohranijo živi v takozvanem Lindberghovem črpalki, izdelani proti koncu 1939. V tem polju se nam obetajo še mnoga presemenja. Uspehi pa še niso tako veliki, da bi mogel clovok prizadevati zase glede dolgosti življensja kaj posebnega.

Najzanesljivejše sredstvo za podaljšanje življensja je torej še vedno prizadevanje, da izločimo vse škodljive vplive. Poskusili gledate podaljšanja življensja s prenosom zdravega organa ali tkiva na tuj organizem, da se tako nadomesti izčrpani ali izgubljeni organ, so šele v povojnih. Najzanesljivejši primer te vrste je transzfuzija krvi, ki zdaj že davno nič posebnega. Pomlajevalni uspehi prof. Voronova s prenosom opičjih žlez so znani. Po tem načinu se dajo odstraniti motnje v krvnem obtoku, povzročene po pojemanju delovanja srca na staru leta, obenem pa lahko takoprečimno mnoge druge bolezni. Po razmeroma lahkoperi deluje srce kakor pri zdravem clovku.

Ali se bo znanosti kdaj posrečilo premagati smrt? V mnogih panogah zdravniške vede dosegeli so uspehi bi kazali na to, da bo clovok dosegel tudi ta cilj. Toda moramo se v prvi vrsti zavedati, da nikogar ne gre za doseg nesmrtnosti, ki je izključena in ki nasprotuje naravnim zakonom, temveč za to, da se clovsko življensko se bolj podalja. Vsako leto, za katero se podaljša povprečna starost clovka, je že velik uspeh.

Ali se bo znanosti kdaj posrečilo premagati smrt? V mnogih panogah zdravniške vede dosegeli so uspehi bi kazali na to, da bo clovok dosegel tudi ta cilj. Toda moramo se v prvi vrsti zavedati, da nikogar ne gre za doseg nesmrtnosti, ki je izključena in ki nasprotuje naravnim zakonom, temveč za to, da se clovsko življensko se bolj podalja. Vsako leto, za katero se podaljša povprečna starost clovka, je že velik uspeh.

1. Kaj bom prodajal?
2. Kje bom prodajal?
3. Komu bom prodajal?
4. Kakor izboljšam svoj izdelek (svoje delo)?
5. Kako bom prodajal?

Kdor najde na ta vprašanja prave odgovore, lahko z uspehom prodaja, lahko najde službo in jo tudi odzri. 80% učencev cev in učenček te žole je v zadnjih letih dobito službe. Med njimi je bilo mnogo takih, ki so bili po več let brez zasluga, ali pa ki sploh še nobene službe niso imeli. In skoraj vsi so ostali na svojih službenih mestih.

Mačja farma

V izložbi neke banke v Ameriki je bil nabit naslednji šaljivi prospect takozvané California Ranching Company

EDINSTVENA PRILOŽNOST

Ustanavljam v Kaliforniji mačjo farmo s 100.000 mačkami. Vsaka mačka bo imela na leto povprečno 12 mladih. Mačje krsno se prodaja po 30 centov. Sto mož lahko odere na dan 5000 mačk. Računamo s čistim dnevnim zasiščkom 100.000 dolarjev. Za krmiljenje teh mačk ustanovimo v bližini mišja farma, v kateri bomo redili en milijon miši. Miši se množe 12 krat hitreje od mačk. Tako bo lahko dobila vsaka mačka na dan štiri miši, miši bomo pa zopek krmilli z mesom, ubitih mačk. Tako nas mrežno krsno ne bo stale nic.

Delnice tega svojestrnega podjetja so zdaj po 5 centov, toda cena bo nedvomno kmalu poškodila. Naložite v novo podjetje svoj denar, dokler trka ta edinstvena priloznost na vaša vrata.

California Ranching Company

Ljudje so vzel resno ta prospect, tako da so ga moralni kmalu odstraniti iz izložbe. Že prvi dan se je prijavilo 60 uglednih trgovcev in finančnikov, ki so hoteli kupiti delnice novega podjetja.

Rodovnik danskega kralja

Dva danska učitelja sta sestavila ročovnik kralja Kristijana na podlagi zgodovinskih virov, vedenoma nemških, pa tudi danskih. Rodovnik kraljov obsegajo 80 pokolenj in nad 7.000 imen. Med prednimi sedanjema danskega kralja je imenjen tudi hunske kralj Atila.

In štirideset noči prez prestanka. Lahko si mislite, kakšna je bila zemlja. Goriče, zares goriče. Vse se ustavilo, vse delo in vsa trgovina. Ljudje so umirali kakor muhe, hočeš nočeš so umirali. Slednjič se je osredotočilo vse življenje, kar ga je še bilo ostalo na zemlji, a to so bili zelo pičli ostanki, na barko patrijarha Noeta, ki sva o njeni gradnji prej govorila in ki vam je šla tako na živce, če se ne motim.

Grov je glasno zazdehal.

— Meni sploh ta povest o dežju močno preseda, Alfonso, — je dejal zasporno. — Ali bi ne pripovedoval raje o svatbi v Kani? In prinesi še eno steklenico vina, sicer ne bom mogel razumeti niti tako lepega čudeža.

— Svatbo v Kani sva obravnavala včeraj zelo temeljito, gospod, — ga je opozoril njegov neusmiljeni učitelj. — Kar se pa tiče čudeža samega, ste ga včeraj prav dobro razumeli. Če vam pa ne ugaja vesoljni potop, vam lahko postrežem s čim drugim. Morda o Baalamu in njegovem oslici, ki je znala goroviti.

— Ah ne, ne, — se je branil grof zasporno.

— Oslic, ki znajo govoriti, poznam že precej. Povej mi raje, da li ljudje takrat sploh niso pili piva.

— Ne, po mojem mnenju ta pijača takrat še ni bila znana. Kaj pa, če bi se malo pozabavala z Mesom, faraonom in kobilicami?

— Raje ne, Alfonso. Za poljedelstvo se nisem nikoli zanimal. Kolikor se pa spominjam, je tam

Riba s tremi sri

Ena najčudovitejših rib je nedvomno jegulja, živeča v Kaliforniji v zalivu Monterey. Ta riba je slika in izredno poželenja. Podobna je nasi jegulji. Ko doraste je dolga 45 do 50 cm in je modrikasto škrlatne barve. Ker nima oči, ki je dala narava izredno ostre tip. Druga posebnost te je, da ima tri srca. Poleg normalnega glavnega srca ima še eno srce v repu, dobesedno srce pa v začetku sistema trebusnih žil.

Največji mož sveta umrl

V Monistee v Ameriki je umrl nedavno največji mož sveta, star še 22 let. Robert Wadlow po imenu. Meril je 270 cm in preživel je s tem, da je nastopal do varilejih kot posebna vivalčnost. Na gledanju je nosil nekakšen prstan, ki je povzročil najprej vnetje, potem pa zatruljenje krvi življenske so mu sicer hoteli rešiti s transfuzijo krvi, pa te bilo vse prizadevanje zdravnikov zman. Tehtal je nekaj nad 1000 kg.

Zrtev, ki je bogovi niso hoteli

Ko se je leta 1918 končala svetovna vojna je dvignil neki indijski jog v Allahabadi roke proti nebu in prisegel da bo stal dvignjeni rok tako dolgo dokler bo trajal mir S to svojo žrtvijo je hotel prisiliti bogove, da bi nekoli več ne poslali na svet vojne za nedavno vojno v Abesiniji. V vzhodni Aziji in Španiji se indijski jog menda ni zmenil. Sele ko je zvedel, da so Anglezi napovedali vojno Nemcem, je spoznal, da bogovi niso hoteli sprejeti nesvoje žrtve. Hotel je snutti roke, pa tih ni mogel. Roke so mu namreč v sklepni otrnile, tako da jih ne more več premikati.

Vitamin C proti naglušnosti

V mesecu za usesno medicino »Märzschrift für Ohrenheilkunde« poroča dr. Szolmoky o učinku vitamina C pri lečenju naglušnosti in sumenja v ušesih. Dr. Szolmoky je dajal 50 bolnikom sistematično vitamin C. Pri kroničnem vnetju srednjega ušesa se je sumenje v ušesih sicer omililo, toda sluh se ni izboljšal. Najboljši uspehi so bili dosegjeni pri lečenju naglušnosti kot posledici arterioskleroze v notra-

njem delu ušesa. V primerih, ko je bila naglušnost posledica sifilisa, se je dalo dosegiti le neznačno izboljšanje. Enaki uspehi so bili dosegjeni pri raznih starostnih boleznih, tako pri sladkorni bolezni, revmatizmu in vnetni ledvi.

Ze Mayi so imeli centralno kurjavo

Pri izkopanju na mehiškem potokom Yukatanu so našli ameriški učenjaki v starem sedežu Mayev v večjih poslopljih tudi napravo, ki močno spominja na evropsko centralno kurjavo. V kletkih so bili veliki kotli, od katerih so vodile ceste v vse prostore. Ameriški učenjaki domnevajo, da so Mayi res imeli nekakšno centralno kurjavo na vročo vodo, čeprav je njihovo podjetje le redko zahtevalo rabiti jo.

Čudna pošiljka

Na glavni pošti v New Yorku so imeli nedavno letno dražbo nevrednega pošiljka. Na dražbo je prisla tudi posiljka, ki je pomenjala tudi za Američane nekaj nedavnega. Poleg predmetov, ki jih prajo na takih dražbah, kakor so palice, klobuki, blago itd. je bilo na prodaj tudi letalo. Občinstvo je bilo zelo radovedno, pa je zamašno razmišljalo o tem, kdo nekaj zaupljalo letalo poštni upravi in zakaj ni moglo biti vročeno naslovniku.

Rodovitnost Amerike

Ameriški farmer iz Južne Karoline Lee Hayes je lastnik enega najrodovitnejših zemeljskih na svetu. Nedavno se je pobahal in tudi dočakal, da na eni njivi skozi 39 let ni sejal nič drugega nego bombaz in vsa leta je bil pridelek izredno dober. Zdaj se je pa dal pregovoriti in obljubil je, da bo poskusil z gnojenjem, ker so mu drugi farmerji svetovali naj svoje zemeljske pognoji, češ da bo še več pridejal.

Čudaka

Bližu mesta Oklahoma živila brata Rollisonova. Prvi je star 81, drugi pa 86 let. Živila sta vse življene skupaj. Oba sta stara samca. Delala sta marljivo na malem posestvu in nikoli se nista prepričala. Nedavno sta sklenila naročiti si krst. Obe krstji sta povsem enaki. Na vprašanje rodovitnih sosedov, zakaj sta si naročila krst s steklenim pokrovom, sta odgovorila:

— Da bi mogla pogledati ven, ko se bova v krstah dolgočasila.

O gobah na ljubljanskem trgu

O gobah zna pri nas vsakdo govoriti in pisati

Ljubljana, 26. oktobra
Nobena stroka nima pri nas toliko vseznalcev kakor gobarska. Kdo je površno preglede tujo knjigo o gobah s slikami, si že domislja, da sme govoriti in pisati kakor večjak v goboznanstvu.

V rubriki »Ljubljanski trg« smo čitali zadnjo nedeljo (20. X.) v »Jutru« o gobah slednje modrovanje: »Precej povpravljena je po slike. Nekoliko je bilo na ponudbo vitezov, imenovani tudi rumena sivka. Razen temo videli še kostje noge, nekaj lisic, zajčkov, ki so zraščeni v skupine, čebularic in grive. Neka kmetica je prinesla grivo ali medvedovo tačko veliko kakor kmetovi na spletu. Ljubljanski kolobarnički jo imenujejo »kravčelje ali kogradovac«.

Začimamo pri slikevah. Ime so izimajoča prinašačka iz ljubljanske okolice. Naj ostane v veljavi, dasi na Stajerskem s tem imenom nazivajo zelenkasto golobico (lat. *rusula virescens*). Za ljubljansko sliko je v A. Begovi knjigi »Naše gobice« pravilno imenje: zimska kolobarnica ali sivoglavka (lat. *tricholoma portentosum*). V Mariboru jim pravijo snežnice (po nemškem *Schneeschwämmerl*), na celjskem trgu pa sem slišal ime podzemnice. Ta vrsta kolobarnic je res prava dobra za vsestransko uporabo (za svežo pripravo, za vlaganje in za sušenje). Vse kolobarnice je okrog 80 in so le nekateri vrste neuzitne. V Begovi knjigi je navedenih s slikami 5 najboljših vrst.

Kruh – olje – krompir – moka

Prispevek k važnemu vprašanju prehrane prebivalstva

Ljubljana, 26. oktobra
Čedalje pogoste se čujejo pritožbe, da krh, pečen v zavrnjenih komadih, ne odgovarja predpisani teži. Pogosto tehta komad kruha za 6 din samo 1 kg ali pa še par dkg manj, namesto 1.14 kg. Sorazmerni primanjkljaj se opažajo tudi pri komadih za 3 in 12 din. Zdi se nam, da bi bilo za konzumente dosti boljše, če bi se pekel kruh po komadih v zaokroženi teži, to je po pol kg 1 kg in 2 kg. Potem bi bila kontrola dosti lažja kakor pa je sedaj. Morda bo kdo ugovarjal, da se cena 5.25 din, kolikor stane kilogram kruha, ne da razdeliti na dva dela zaradi manjših denarnih enot, ker bi znašalo za pol kg 2.62 din in pol pare, kar je tudi res. Zato naj bi prodajali pol kg po 2.50 din ali pa po 2.75 din, ker v vsakem primeru bi bil kupec na boljšem kakor pa je sedaj, četudi bi plačal v zadnjem primeru 12 in pol pare več. Najbolj pošteno in previšno pa bi bilo, če bi se prodajal kruh na vase in sicer tako, da bi se tehtal vričjo kupovalca kakor špecifično blago. Saj to bi ne bila nobena novost, kajti marsikaj v mestih in trgi se tehta kruh pri prodaji, pa tudi v Ljubljani je bilo to pred leti že v navadi. Pri kruhu bi se v sedanjih draginah ne smeli pod nobenim pogojem delati nedovoljeni dobički, ker je že itak pri nas dražji, kakor kjer-koli.

OLJE

Že pred tednom so časopisi poročali, da je Prva hrvatska tvornica jedilnega olja v Zagrebu že tri tedne v polnem obratu in da ima priprijetenega že 50 vagonov olja za razpolaganje. Ker pa se niso razčiščene neke formalnosti med Zagrebom in Beogradom, ga še ne more razpoložiti. Ta tvornica bo baje zalagala z jedilnim oljem ne samo banovino Hrvatsko, temveč tudi vso Slovenijo. Čudno pri tem je, da so formalnosti med Zagrebom in Beogradom bolj potrebne razčiščenje, kakor pa prebivalci, zlasti Sloveniji, olja, ki ga v Ljubljani ne dobe niti kapljice. Te trdite pa ne smemo vzeti dobesedno, kajti nekateri trgovci baje imajo jedilno olje, ki ga prodajajo po 50 do 55 din liter. Tako drago olje pa je 90 odstotkom Ljubljancov nedostopno, zato je vseeno, kakor če bi ga ne bilo, ali pa če ga je tisoč litrov na razpolago. Saj si še navadnega jedilnega olja ne bo mogel kupiti vsakoden, kljub temu, da bo polovico ceneši, ker bo še vedno za 100% dražje, kakor je bilo pred letom dni, ker so plače po večini iste, kakor so bile pred enim letom. Druga leta nam je bila v tem času solata vsakdanja hrana, letos pa jo Ljubljanci lahko samo gledamo na živilskem trgu nagromadene cele kupe, ker brez olja je ne moremo jesti. Zato se tudi Trnovčanke in Krakovčanke upravičeno pritožujejo, kako slabša kupčija je s solato.

Med tem časom je prispeval v Ljubljano iz Zagreba tri vagona novega olja in vlevovalci so ga pričeli že oddajati detajli.

MOKA

Končno smo menda dobili enotno tipizirano krušno moko, ki pa ni prav nič slabša, kakor je bila krušna moka pred enotnim mletjem. Družine, ki so navajene na črn kruh, pravijo, da je sedanja enotna moka še preveč bela in da bi rajši videli, če bi bila nekoliko bolj temna, obenem pa seveda tudi ceneša. S ceno po 5 din za kilogram krušne moke se družinske očetejte in mate re ne bodo zlepja sprijaznili, zlasti tisti, ki pripadajo nižjim slojem in imajo večje steklo otrok. Ce racunamo družino, ki šteje skupno šest oseb ter na vsako osebo po pol kg moke na dan, vidimo, da po rabi taka družina na mesec 90 kg krušne

moke, ki stane 450 din. Marsikateri delavec na mesec dosti več ne zaslubi, osobito pri nekaterih podjetjih, ki imajo milijonske dobičke na leto. S čim naj si takšen siromak nabavi še vse druge potrebski, ki jih nujno potrebuje, ker brez njih niti edan ne more živeti? Zato bi bilo nujno potreben, da bi se enotna krušna moka izdatno poocnila.

KROMPIR

Kakor krušna moka, tako je tudi krompir glavno hranilo nižjih slojev, dočim služi boljše situiranim ljudem za prikuho ali postrankski dodatek k drugim glavnim hraniom, zlasti mesnim. Zametuje pa ne krompirja menda nične, posebno še zato, ker se da pripraviti na različne načine. Recept za pripravo krompirjev jedi imamo prav gotovo toliko, kakor Ribnici za mleko, če ne več. Zato pa je letošnja podražitev krompirja v prvi vrsti občutno zadela nižje sloje, dočim ga premožnejši laže pogrešajo odnosno laže kupijo, četudi je že več kakor 100% dražji od lanske jeseni. Letošnja visoka cena krompirja dela veliko skrb, kako preživeti družino čez zimo brez krompirja, ker kupiti ga marsikdo ne bo mogel. Ce vzamemo šestlanskou družino, kakor pri moki, ter računamo, da porabi najmanj dva kilograma krompirja na dan — kar je prej premalo nego preveč — vidi mo, da znaša porabljena količina do novega pridelka, to je v devetih mesecih 540 kg. Za to količino krompirja bi bilo treba dati 1080 din, toda kje jih vzeti pri sedanjih izdatkih, ki še iz dneva v dan naraščajo? Brez krompirja živeti pa tudi ni mogoče, kajti če bi bil krompir odvet k hranilno sredstvu, ko to pomenijo pravcato revolucijo v prehrani. Zato ni nič čudnega, če s strahom gledamo v bodočnost. Pred kratkim je dejal nekdo, ki ima veliko besedo, da letošnjo zimo ne sme biti noben otrok lačen, toda pri obstoječih razmerah ne bodo lačni samo otroci, temveč tudi odrasli, toda ne zato, da bi česa primanjkovalo, ampak zato, ker si najbolj potrebnih reči ne bodo mogli kupiti zaradi previšokih cen.

Radio program

Nedelja, 27. oktober:

8: Jutrnji pozdrav. — 8.15: Šramel »Skrajšek«. — 9: Napovedi, poročila. — 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz franciškanske cerkve. — 10.15: Verski govor (g. dr. Ignacij Lenček). — 10.30: Schubert: Kvartet v d-molu (plošča). — 11: Nedeljski koncert radijskega orkestra. — 12.30: Objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Pevski zbor »Ljubljanski Zvon«. — 13.50: Slovenske poštnošči (plošča). — 17: Kmetijska ura: Pripomek k pitanju prasičev (Inž. Matija Absec). — 17.30: Pozdrav delenam! Domäca spored radijskega orkestra s pevč. Dragica Sokova, gd. Poldka Rupnikova, g. Anton Sladovec, g. Anton Petrovčič. — 19: Napovedi, poročila, objave. — 19.30: Akademski pevski kvintet. — 20.15: Trio: flava, viola in kitara (gg. Filip Bernard, Avgust Ivančič, Stanko Prek). — 21: Plošča. — 21.20: Pevski koncert ge. Fr. Bernot-Golobove, pri klarinovu g. prof. M. Lipovšek. — 22.15: Baletna glasba (plošča). Konec ob 23. uri.

Ponedeljek, 28. oktober:

7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošča). — 12: Kjer je pesem, je veselje (plošča). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Koncert češke glasbe (radijski orkester). — 14: Poročila. — 18: Duševno zdravstvo (g. dr. Anton Brecelj). — 18.20: Praški učitelji pojo (plošča). — 18.40: Geološka zgradba slo-

Ponedeljek, 28. oktober:

7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošča). — 12: Kjer je pesem, je veselje (plošča). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Koncert češke glasbe (radijski orkester). — 14: Poročila. — 18: Duševno zdravstvo (g. dr. Anton Brecelj). — 18.20: Praški učitelji pojo (plošča). — 18.40: Geološka zgradba slo-

Ponedeljek, 28. oktober:

7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošča). — 12: Kjer je pesem, je veselje (plošča). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Koncert češke glasbe (radijski orkester). — 14: Poročila. — 18: Duševno zdravstvo (g. dr. Anton Brecelj). — 18.20: Praški učitelji pojo (plošča). — 18.40: Geološka zgradba slo-

Ponedeljek, 28. oktober:

7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošča). — 12: Kjer je pesem, je veselje (plošča). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Koncert češke glasbe (radijski orkester). — 14: Poročila. — 18: Duševno zdravstvo (g. dr. Anton Brecelj). — 18.20: Praški učitelji pojo (plošča). — 18.40: Geološka zgradba slo-

Ponedeljek, 28. oktober:

7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošča). — 12: Kjer je pesem, je veselje (plošča). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Koncert češke glasbe (radijski orkester). — 14: Poročila. — 18: Duševno zdravstvo (g. dr. Anton Brecelj). — 18.20: Praški učitelji pojo (plošča). — 18.40: Geološka zgradba slo-

Ponedeljek, 28. oktober:

7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošča). — 12: Kjer je pesem, je veselje (plošča). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Koncert češke glasbe (radijski orkester). — 14: Poročila. — 18: Duševno zdravstvo (g. dr. Anton Brecelj). — 18.20: Praški učitelji pojo (plošča). — 18.40: Geološka zgradba slo-

Ponedeljek, 28. oktober:

7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošča). — 12: Kjer je pesem, je veselje (plošča). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Koncert češke glasbe (radijski orkester). — 14: Poročila. — 18: Duševno zdravstvo (g. dr. Anton Brecelj). — 18.20: Praški učitelji pojo (plošča). — 18.40: Geološka zgradba slo-

Ponedeljek, 28. oktober:

7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošča). — 12: Kjer je pesem, je veselje (plošča). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Koncert češke glasbe (radijski orkester). — 14: Poročila. — 18: Duševno zdravstvo (g. dr. Anton Brecelj). — 18.20: Praški učitelji pojo (plošča). — 18.40: Geološka zgradba slo-

Ponedeljek, 28. oktober:

7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošča). — 12: Kjer je pesem, je veselje (plošča). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Koncert češke glasbe (radijski orkester). — 14: Poročila. — 18: Duševno zdravstvo (g. dr. Anton Brecelj). — 18.20: Praški učitelji pojo (plošča). — 18.40: Geološka zgradba slo-

Ponedeljek, 28. oktober:

7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošča). — 12: Kjer je pesem, je veselje (plošča). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Koncert češke glasbe (radijski orkester). — 14: Poročila. — 18: Duševno zdravstvo (g. dr. Anton Brecelj). — 18.20: Praški učitelji pojo (plošča). — 18.40: Geološka zgradba slo-

Ponedeljek, 28. oktober:

7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošča). — 12: Kjer je pesem, je veselje (plošča). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Koncert češke glasbe (radijski orkester). — 14: Poročila. — 18: Duševno zdravstvo (g. dr. Anton Brecelj). — 18.20: Praški učitelji pojo (plošča). — 18.40: Geološka zgradba slo-

Ponedeljek, 28. oktober:

7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošča). — 12: Kjer je pesem, je veselje (plošča). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Koncert češke glasbe (radijski orkester). — 14: Poročila. — 18: Duševno zdravstvo (g. dr. Anton Brecelj). — 18.20: Praški učitelji pojo (plošča). — 18.40: Geološka zgradba slo-

Ponedeljek, 28. oktober:

7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošča). — 12: Kjer je pesem, je veselje (plošča). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Koncert češke glasbe (radijski orkester). — 14: Poročila. — 18: Duševno zdravstvo (g. dr. Anton Brecelj). — 18.20: Praški učitelji pojo (plošča). — 18.40: Geološka zgradba slo-

Ponedeljek, 28. oktober:

7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošča). — 12: Kjer je pesem, je veselje (plošča). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Koncert češke glasbe (radijski orkester). — 14: Poročila. — 18: Duševno zdravstvo (g. dr. Anton Brecelj). — 18.20: Praški učitelji pojo (plošča). — 18.40: Geološka zgradba slo-

Ponedeljek, 28. oktober:

7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošča). — 12: Kjer je pesem, je veselje (plošča). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Koncert češke glasbe (radijski orkester). — 14: Poročila. — 18: Duševno zdravstvo (g. dr. Anton Brecelj). — 18.20: Praški učitelji pojo (plošča). — 18.40: Geološka zgradba slo-

Ponedeljek, 28. oktober:

7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošča). — 12: Kjer je pesem, je veselje (plošča). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Koncert češke glasbe (radijski orkester). — 14: Poročila. — 18: Duševno zdravstvo (g. dr. Anton Brecelj). — 18.20: Praški učitelji pojo (plošča). — 18.40: Geološka zgradba slo-

Ponedeljek, 28. oktober:

7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošča). — 12: Kjer je pesem, je veselje (plošča). — 12.30: Poročila,

Trgovci z alkoholnimi pijačami — proti pijančevanju

Kako si zamišlja sekcija trgovcev z alkoholnimi pijačami boj proti alkoholizmu, ki je bil pri nas aktualen zlasti po trgovci

Ljubljana, 26. oktobra
Če bi kdo predlagal našim bojevnikom proti alkoholizmu, naj povabijo med svoje vrste tudi trgovce z alkoholnimi pijačami na debelo, bi se to zdela le ponosrečena šala. Kdo naj verjame, da imajo trgovci z alkoholnimi pijačami interes na pobiranju alkoholizma? Toda tudi v tem primeru bi lahko uporabili teorijo, da se skrajnosti stiskajo. Zato tega članka ne pišemo le čitateljem zdaj v času trgovcev, ko se tudi začenja sezona žganjekine, v zavabu. Naši trgovci, organizirani v Sekciji trgovcev z alkoholnimi pijačami na debelo, v resnici že dolgo predlagajo, kako bi bilo treba omejiti pijančevanje, in v ta namen, kakor sami pravijo, so poslali na pristojna mesta že mnogo vlog. Nedavno so pa v zdravstvenem listu »Zdravje« razložili, kako si zamišljajo boj proti alkoholizmu. O teh njihovih prizadevanjih javnost najbrž še ni bila poučena in marsikoga bo zanimalo, kako bi bilo treba pobijati pijančevanje po zamisli trgovcev z alkoholnimi pijačami.

ALKOHOL IN ZDRAVJE

Trgovci pravijo v uvodu svojega pisma, da ob tej priliki ne bodo odgovarjali na vprašanje, »ali je uživanje alkohola celo koristno in neobhodno potrebno, kakor trde nekateri, pripominjajo le, «da zdrav, odrasel človek primerno razredčeni etilni alkohol ne do neke meje brez škode prenesec in »da je v našem narodu, žal, res mnogo ljudi, ki se z alkoholom zastrupljajo, ker prevečkrat prekorakajo določeno mejo uživanja.« Dalje pravijo, da bi po izkušnjah ameriške prohibicije ne bilo pametno sploh onemogočiti uživanje alkohola, a oziri na zdravje in moralno našega naroda zahtevajo, da ljudi obvarujemo pred zastrupljanjem z alkoholom.

NACRT TRGOVCEV ZA ZATIRANJE ALKOHOLIZMA

Ljudi, ki se zastrupljajo z alkoholom, dele v tri skupine: na alkoholike, »ki imajo patološko poželenje po alkoholu in ki pijejo ker so telesno ali duševno bolni; v drugo skupino spadajo ljudje, ki se zastrupljajo z alkoholom, ker se premalo hranijo ter skušajo z alkoholom izstreljati iz šibkega telesa delovo moč; v tretjo skupino pa spadajo alkoholiki, ki so se navadiли uživati alkohol zaradi slabe vzgoje, slabotnega značaja ali pogoste prilike. Slovenci nismo razkrivani kot pijanci zato, ker popijemo toliko in toliko alkohola, temveč zaradi tega, ker smo socialno zelo zaostali, pravijo trgovci. Opazljajo, da se je treba alkoholnemu vprašanju lotiti po načrtu, ki bi upošteval vse zdravstvene, moralne, socialne in gospodarske okolnosti, a zastavljen smoter bi naj bil le to, kar je dosegljivo. Sekcija trgovcev z alkoholnimi pijačami seveda ni poklicana, da bi izdelovala v podrobnosti takšen načrt, a naglaša, da to, kar zahteva od oblasti v korist splošnega gospodarstva in svojih članov, nikakor ne ovira zatiranja alkoholizma po načrtu.

Vodilno načelo tega zatiranja alkoholizma po načrtu bi moralo biti po mnenju

MNOGO PRILIKE ZA PONAREJANJE VINA

V naši državi živi mnogo prebivalstva od vinogradništva. Dovolj dobrega vina pridelamo v višjih legah po vinorodnih gričih, zato bi ne smeli dopuščati razširjenja vinogradov v ravninah, n. pr. v Baratu, kjer pridelujejo manj vredno vino. Oblasti bi tudi ne smele nalagati višjih banovinskih in občinskih dajatev na izbrana vina v zaprečenih steklenicah, ker s tem pospešujejo točenje slabših vrst vina, kar nudi mnogo prilike za ponarejanje. Razen tega popijejo vinogradniki sami preveč vina, ker ne pospešujejo dovojivo.

DONOSNO TIHOTAPSTVO

Dosej še ni imela nobena vladna poguma, da bi odpravila prosto žganjeku. Vedno so se izgovarjali, da je treba kmetu pomagati, vendar je kmet ostal kljub žganjeku prav takšen revez karšen je bil. Kmetje bi smeli kuhati prosto žganje le iz sadja svojega priedelka, a nadzorstvo je tako ponajbolj, da nekateri na debelo kupujejo iz Grčije uvožene smokve in rozine ter se pečajo z žganjeku in prodajo žganje kot obrtniki, ki pa seveda ne plačujejo nobenih dajatev.

To so predlogi, kaj bi bilo treba ukreniti v okviru načrta za pobijanje alkoholizma po zamisli Sekcije trgovcev z alkoholnimi pijačami na debelo. Če bodo bojevniki trenostnega gibanja te predloge pozitivno proučili, bodo sprevideli, da bi uredništve zamisli trgovcev pomenila v resnic nekaj konkretnega v dosej brezplodnem govorjenju, ki se imenuje boj proti alkoholizmu.

To so predlogi, kaj bi bilo treba ukreniti v okviru načrta za pobijanje alkoholizma po zamisli Sekcije trgovcev z alkoholnimi pijačami na debelo. Če bodo bojevniki trenostnega gibanja te predloge pozitivno proučili, bodo sprevideli, da bi uredništve zamisli trgovcev pomenila v resnic nekaj konkretnega v dosej brezplodnem govorjenju, ki se imenuje boj proti alkoholizmu.

Popoldanska baletna predstava v operi Jutri nastopita primabalerina naše opere Erna Moharjeva in Boris Pilato

Ljubljana, 26. oktobra
Jutri popoldne ob 15. priredi naša opera zanimalno plesno predstavo, za katero sta prispevala koreografije šef baleta ing. Peter Golovin in novo angažirani operni soloplesalec Boris Pilato.

Kot solo točko bo plesal Rahmannov »Prélude«. Skupaj z Moharjevo bo izvajal Dvorakov »Harmonijo«, z Bravničarjevo pa Rubinsteino »Andalužanko in toradorja«. V zvezi z njegovim nastopom, pri katerem se bo predstavil občinstvu z lastnimi koreografijami, se je razvila med namenite sledile razgovor:

»Ali ste plese, ki jih boste v nedeljo izvajali, že kdaj plesali?«
»Samo Rahmannov »Prélude«, ki sem ga izvajal na salzburškem gledališkem festivalu leta 1937.«

»Za občinstvo, ki se zanima za ples in obiskuje plesne predstave, bo prav zanimalo spoznati »Prélude« v novi koreografiji. Pred leti ga je nepozabno plesal Šasa Leontjev, ko je gostoval v Ljubljani. Kolikor se spominjam, je predstavil njegov ples vsebinsko obup, kesanje in očiščenje. Kakšno vsebino ima vaša interpretacija?«

»Povedal vam bom, kako sem prišel do nje in kakšna je. Ko sem ležal bolan v pariški bočnici, je videl moj zdravnik pri meni note Rahmannovega »Prélude«, ki sem se takrat v mislih bavil z njim. Bil je dober pianist in poleg tega osebni prijatelj Rahmannova. Povedal mi je zanimalno in pretresljivo zgodbo, pod kakšnim dojmom je Rahmannov komponiral »Prélude«: imel je dobrega prijatelja v Indiji, ki je podlegel, kakor mnogi drugi ljudi, neki bolezni, ki je takrat razsajala v Indiji. Bolniki so zapadli smrti in zgodilo se je več primerov, da so bili kopani, ker zdravnik do takrat še niso spoznali, da je bila tole navidezna smrt. Ko so to dognali, so pokopane ekshumirali in jih poskušali rešiti. Med njimi je bil tudi Rahmannov prijatelj...«

»Ko so odprli njegovo krsto, so ga našli v njej mrtvega, vendar pa so zgrizeni nohti in konci prstov ter z nohtih razprskani obraz pričali, da se je moral prebuditi iz navidezne smrti in, vključen v rakev, preživel grozo in obup, ko je spoznal, da se ne more rešiti... Po tem, ko je izvedel za ta dogodek, je komponiral Rahmannov »Prélude«. V svoji zamisli tega plesa skušam podati duševno emocijo dogodka. Zarame je pomenito to razkritje veliko, kajti iz avtentičnega pripovedovanja o komponistovem navdušu sem lahko sestavil ples, ki bo odgovarjal vsaj po osnovni zamisli temu, kar je hotel povedati skladatelj.«

»Kakšna plesa sta druga dva?«
»Dvorakov »Harmonijo« je duet, v katerem je pokazana v enakosti gibov harmonije dveh ljudi in je tako v gibih kakor v kostumi klasičen. Rubinsteino skladba »Andalužanka in toradorja« pa je španski ples.«

»V letoski sezoni nastopate prvič v na-

Plesalec Boris Pilato in primabalerina naše opere Erna Moharjeva, ki bosta sodelovala pri jutrišnji popoldanski baletni predstavi

Prvi del sporedne obsegajo izbrane baletne točke iz raznih oper in baletov: Ispovede »Možička«, v katerem bodo plesali solo Moharjeva, Golovin, Čarman ter zbor; nadaljnji balet iz Goldmanna opere »Sabška kraljica«, v katerem bo plesala Bravničarjeva soló in bo sodeloval tudi baletni zbor; Škerjančev »Plesni motivi« bo plesala Bravničarjeva, njegov »Arabski ples« Moharjeva. Sledil bo ples iz operete »Modra roža«, ki ga bodo izvajali Remškarjeva kot solistinja ter baletni zbor. V Adamčevi »Tatarski suiti« bosta plesala Japlijeva, Čarman in zbor, v Leharjevem valčku »Zlato in strebro« pa Moharjeva in Pilato z zborom; zaključna točka prvega dela sporedne bo Dvorakov »Slovaški ples«, ki ga bo podala Bravničarjeva.

Drugi del plesne predstave obsegajo koreografije Borisa Pilata. Kakor je znano, je bil mladi plesalec več let član različnih inozemskih revijalnih in opernih odrov, njegov poklic ga je vodil iz Francije v Anglijo in nato v Nemčijo.

Urejuje Josip Zupančič // Za Narodno tiskarno Fran Jeran // Za upravo in inseratni del lista Oton Christof // Vsi v Ljubljani

trgovci, da je treba produkcijo pitnega alkohola omejiti, kolikor je brez posebne škode za splošno gospodarstvo mogoče, alkoholne pijače pa naj bodo res dobre, zdravju čim manj škodljive in kolikor mo- pocen.«

PRODUKCIJA SPIRITA PRI NAS

Alkohol producira iz škrobnih snovi: zita, krompirja, melase in sadežev, ki vsebujejo invertin sladkor. Metilni alkohol, destiliran iz lesa, je zdravju zelo nevaren in bi ga smeli uporabljati samo v kemični industriji. Pri nas destilirajo precej spirita iz žita, krompirja in melase. Ta spiriti bi naj bil namenjen samo za izvoz, izdelavo kisica, za potrebe zdravilstva itd., zlasti bi ga pa lahko porabilki pot pogonsko sredstvo za motorje. Nadzorstvo bi bilo izvedljivo, ker deluje v državi le 8 tovarn spirita. Zdaj je zakonsko predpisano, da je izdelovanje likerjev in rumu dovoljeno le iz spirita, prepovedano je pa iz vinskih in sadnih destilatov. Na spiriti za izdelovanje likerjev in rumu je uvedena državna trošarina, 24 din od hektolitske stopnje (od litra čistega alkohola) in razen tega se 12-odstotni luksuzni davek. Trgovci trde, da je zaradi te finančne politike celo razširjava skriva produkcija slabega spirita iz žita in živahnih tihotapstva, »ki se ga marsikdaj oprimejo celo tovarne spirita, kajti visoka državna trošarina jamči tihotapcem in njihovim odjemalcem sijajno dobiček.« Medtem pa legalni trgovci, ki so pod stalnim nadzorstvom in ki plačujejo redno vse dajatve, prodajo le malo spirita, likerjev in rumu, kajti kupci kupujejo od njih le toliko, da prikrijejo svoje tihotapstvo. S kontrolnim listom za 5 ali 10 litrov pijača na leto pri legalnem trgovcu, prikrijejo kdove koliko potocenega tihotapskega blaga, med njim včasih razen etilnega in amilnega alkohola celo strupeni metilni alkohol.

KONKRETNO POBLJANJE ALKOHOLIZMA

Zato trgovci z alkoholnimi pijačami predlagajo, kaj bi bilo treba ukreniti razen mnogih zdravstvenih in socialnih ukrepov v okviru premislenega načrta: odpraviti je treba prisilno rabo melasnegga spirita iz žita in živahnih tihotapstva, zrušiti državno davek na likerje in rum; iztrebiti je treba samorodne trte in prepovedati zasajanje novih vinogradov na zemljiščih, ki bi bila ugodna za druge pridelke; pri točilih na drobno je potreben strogo nadzorstvo nad kakovostjo vina; pospešujejo naj prodaja vina v zaprečenih steklenicah z znakom odgovornega producenta ali trgovca; znižati je treba vse trošarine na alkoholne pijače na minimum, kajti doslej so bile vse trošarine zgojil nagrade za tihotapstvo in izpodzad za čim večje razpečevanje nezatočarjenega alkohola; pospešujejo naj uživanje svežega sadja in posušenega sadja, sadnih mez in sokov z zunanjem trošarino na sladkor, s podporami za sadne susnilišča in prepovedjo nalaganja občinskih trošarin in uvozom na domačo sadje, sadne mezge in sokove; odpraviti ali vsaj omejiti je treba prosto žganjeku in prepovedati naj bi kuhanje žganja iz uvoženih rozin smokov in rožev. Strogo bi morali nadzorovati kako-vost žganjih pijač. Ce bi že dovolili kmetu kuhanje žganja za domačo porabo, je treba kuhanje nadzirati, a uživanje žganja bi morali prepovedati, če bi kakovost ne ustrezala. Predpise o kakovosti bi moral vsebovati poseben zakon o žganjih pijačah. Tudi prodaja žganjih pijač v zaprečenih steklenicah z znakom odgovornega prodajalca bi moral pospeševati pred prodajo načinoma žganja nezanesljive kakovosti. Točenje žganjih pijač naj bi kolikor mogoče omejiti.

To so predlogi, kaj bi bilo treba ukreniti v okviru načrta za pobijanje alkoholizma po zamisli Sekcije trgovcev z alkoholnimi pijačami na debelo. Če bodo bojevniki trenostnega gibanja te predloge pozitivno proučili, bodo sprevideli, da bi uredništve zamisli trgovcev pomenila v resnic nekaj konkretnega v dosej brezplodnem govorjenju, ki se imenuje boj proti alkoholizmu.

To so predlogi, kaj bi bilo treba ukreniti v okviru načrta za pobijanje alkoholizma po zamisli Sekcije trgovcev z alkoholnimi pijačami na debelo. Če bodo bojevniki trenostnega gibanja te predloge pozitivno proučili, bodo sprevideli, da bi uredništve zamisli trgovcev pomenila v resnic nekaj konkretnega v dosej brezplodnem govorjenju, ki se imenuje boj proti alkoholizmu.

To so predlogi, kaj bi bilo treba ukreniti v okviru načrta za pobijanje alkoholizma po zamisli Sekcije trgovcev z alkoholnimi pijačami na debelo. Če bodo bojevniki trenostnega gibanja te predloge pozitivno proučili, bodo sprevideli, da bi uredništve zamisli trgovcev pomenila v resnic nekaj konkretnega v dosej brezplodnem govorjenju, ki se imenuje boj proti alkoholizmu.

To so predlogi, kaj bi bilo treba ukreniti v okviru načrta za pobijanje alkoholizma po zamisli Sekcije trgovcev z alkoholnimi pijačami na debelo. Če bodo bojevniki trenostnega gibanja te predloge pozitivno proučili, bodo sprevideli, da bi uredništve zamisli trgovcev pomenila v resnic nekaj konkretnega v dosej brezplodnem govorjenju, ki se imenuje boj proti alkoholizmu.

To so predlogi, kaj bi bilo treba ukreniti v okviru načrta za pobijanje alkoholizma po zamisli Sekcije trgovcev z alkoholnimi pijačami na debelo. Če bodo bojevniki trenostnega gibanja te predloge pozitivno proučili, bodo sprevideli, da bi uredništve zamisli trgovcev pomenila v resnic nekaj konkretnega v dosej brezplodnem govorjenju, ki se imenuje boj proti alkoholizmu.

To so predlogi, kaj bi bilo treba ukreniti v okviru načrta za pobijanje alkoholizma po zamisli Sekcije trgovcev z alkoholnimi pijačami na debelo. Če bodo bojevniki trenostnega gibanja te predloge pozitivno proučili, bodo sprevideli, da bi uredništve zamisli trgovcev pomenila v resnic nekaj konkretnega v dosej brezplodnem govorjenju, ki se imenuje boj proti alkoholizmu.

To so predlogi, kaj bi bilo treba ukreniti v okviru načrta za pobijanje alkoholizma po zamisli Sekcije trgovcev z alkoholnimi pijačami na debelo. Če bodo bojevniki trenostnega gibanja te predloge pozitivno proučili, bodo sprevideli, da bi uredništve zamisli trgovcev pomenila v resnic nekaj konkretnega v dosej brezplodnem govorjenju, ki se imenuje boj proti alkoholizmu.

To so predlogi, kaj bi bilo treba ukreniti v okviru načrta za pobijanje alkoholizma po zamisli Sekcije trgovcev z alkoholnimi pijačami na debelo. Če bodo bojevniki trenostnega gibanja te predloge pozitivno proučili, bodo sprevideli, da bi uredništve zamisli trgovcev pomenila v resnic nekaj konkretnega v dosej brezplodnem govorjenju, ki se imenuje boj proti alkoholizmu.

To so predlogi, kaj bi bilo treba ukreniti v okviru načrta za pobijanje alkoholizma po zamisli Sekcije trgovcev z alkoholnimi pijačami na debelo. Če bodo bojevniki trenostnega gibanja te predloge pozitivno proučili, bodo sprevideli, da bi uredništve zamisli trgovcev pomenila v resnic nekaj konkretnega v dosej brezplodnem govorjenju, ki se imenuje boj proti alkoholizmu.

To so predlogi, kaj bi bilo treba ukreniti v okviru načrta za pobijanje alkoholizma po zamisli Sekcije trgovcev z alkoholnimi pijačami na debelo. Če bodo bojevniki trenostnega gibanja te predloge pozitivno proučili, bodo sprevideli, da bi uredništve zamisli trgovcev pomenila v resnic nekaj konkretnega v dosej brezplodnem govorjenju, ki se imenuje boj proti alkoholizmu.

To so pred

Predor pod kanalom La Manche...
Umetni otoki na Oceanu...
Izsušenje Sredozemskega morja...

Vihar nad Parizom

(TEMPÈTE SUR PARIS)

V glavnih vlogah: Erich von Stroheim, Annie Duex, André Luguet
Danes premiera!
Predstave danes ob 16., 19. in 21. ur, jutri ob 10.30 (ljudska predstava) in ob 15., 17., 19. in 21. ur.

KINO UNION — Tel. 22-21

Ali ne moremo dobiti slovenskega filma?

Razvoj slovenskega filma od prvih začetkov do M. Badjurinega „Pohorja“
Slovenci moramo dobiti svoj film!

Ljubljana, 26. oktobra
Živimo v dobi filmov; živimo sredi kulturnih narodov in tudi sami se prištevamo med nje; skušamo se uveljaviti pred svetom na raznih področjih, seveda tudi na umetnostnem. Toda zakaj ne zmorno moreno svojega filma? Ali res ne moremo dokazati tudi na tem področju, da spadamo med kulturne narode? Ali se ne zavedamo izrednega pomena filma, ki ga ima zaradi svoje propagne sile, umetnostno vrednost — kot najpopolnejše izrazno sredstvo — in ker ima posebno ceno kot dokument časa? Ali ne želimo, da bi svet zvedel za nas? Ali si pa niti ne želimo filma, ki bi služil najnujnejšim domaćim potrebam?

KAJ JE FILM?

Zdi se, da se pri nas velika večina ljudi niti ne zaveda, kaj je film. Mnogim obiskovalcem kina se zdi film nekaj vsakdanjega, kar spada med redno duševno hranjo dandanašnjega človeka. Pri tem pa le redki pomisijo, kako velik vpliv ima film na množico, kako globoko posega v kulturno zivljenje, bodisi le kot reportaža o dogodkih našega časa ali kot zbirka slik pokrajinskih lepot. Toda film je tudi propagator idej; je najboljši učni v vzgojni pri-pomoček; je najpopolnejša ponazoritev znanstvenega dela v nekaterih strokah in najboljše poročilo o znanstvenih ekspedicijah; vzoren priponočeli je raziskovalcu, ki zasleduje procese iz življenja živali, učenike ter posledice elementarnih sil itd.; film je najboljši propagator tujškega prometa; film je pa tudi — kar je morda njegova največja vrednost — sinteza cele vrste umetnosti, saj prikazuje dramatsko umetnost igralcev hkrati, ko nam nudi podobo dogajanja skoraj v popolni iluziji resničnosti: igra, glasba, slike — vse to je združeno v ozkem in dolgem prozornem traku in zaživi pred nami, kadarkoli zaželimo. To je konzervirana umetnost, ki jo lahko poljubno reproduciramo vselej verno, nespremenjeno. Umetnik lahko živi v filmu še po svoji telesni smrti in v filmu lahko živi doba, ki je že zavrnjaj minila. Sploh je pa zelo težko napisati, kaj je film; najbolje nam pove sam, kaj je Morda je največja kulturna dobrina, ki jo je kdaj človeštvo imelo. Film nam odpira okno v bodočnost in je eden izmed prvih, a zelo prepravičenih dokazov, da je tehnika ključ, ki odideva vratu v deželo pod imenom: »Vse je mogče!«

POGOJI ZA FILM PRI NAS

Marsikdo bo imenoval to naivnost; rekel bo, da je vendar srečno govoriti o slovenskem filmu, češ, filma ni brez filmske industrije, nje pa ne brez — milijonov. Pomilovalno se bo smehnil poboljšim željam ljudi, ki misljijo, da imajo tudi tako malo narodo lahko svoje filme. Morda bo tudi vprašal: Kje pa imamo filmske strokovnjake, igralce, podjetnike, ateljeje in še vse drugo, predvsem pa, kje bi vzel denar za film?

Nezaupljivost je seveda upravičena. Prav je, če kažejo na primere velikih držav, ki imajo razvito filmsko industrijo in ki žrtvujejo ogromne vseote za še posamezne filme. Toda, če se sklicujejo na primere velikih držav, zakaj bi se tudi ne ozrli na nekatere male države, ki niso niti večje od naše države, ne bogatejše; države, ki se ne morajo ponositi s takšnimi pokrajinskimi lepotami; narodi, ki nimajo tako bogate folklore, ne nič več talentov, nič boljših gledaliških igralcev in pevcev; narodi, ki nimajo sami v zakupu filma in kulturnega udejstvovanja in ki niso sicer v kulturnem pogledu nič večji od nas — a imajo vendar svoj film. Njihovi filmi prihajajo celo v našo državo. V Ljubljani gledamo celo madžarske filme in Madžari so tudi lahko ponosni na svoj film. Svoj film pa imajo tudi naši sosedje Bolgari. V svetu so na dobrem glosu filmi malih skandinavskih držav. Tako je zelo dobro razvita filmska industrija na Finsku. Pri nas je dovolj dobro znan češki film, da nam ni treba dokazovati, kako na visoki stopnji je češka filmska umetnost. Češi nas res v marsičem prekašajo, vendar s tem ni rečeno, da bi v naši državi ne mogli začeti ustvarjati svojega filma vsaj 20 let za Čehi. Naravnost nerazumljivo pa je, zakaj bi ne mogli izdelovati vsaj dobrih kulturnih filmov, da bi jih bilo dovolj za domače kinematografe. Težko bi našli v Evropi državo, ki bi imela tako različne pokrajinske značilnosti in lepote, od visoko gorskoga sveta, do morja in nizinskih ravnin. Naša država je še neodkrita filmska dežela, polna neizkoriščenega bogastva za filmsko kamero.

ALI SE NISMO ZACELI?

Ali morda nismo še nobenega domačega filma, ali niti niti poskusov? To bi bilo zelo slabo spričevalo za nas in morali bi se res spriznati z misljijo, da ne bomo imeli nikdar svojega filma. Toda dovolj je bilo že lepih dokazov, da so bokljub vsem ovirav razili tudi slovenski film ter da je upanje, da bomo dobili najbrž celo knalnici večji film, upravičeno. Ne moremo pa napovedati, da bomo dobili prej svoj film kakor Hrvati. Naša javnost najbrž ni poučena, s kakšno vmeno so Hrvati lontili dela tudi v tej stroki, čim so dobili svojo banovino. Predstavili se hočejo svetu s prvim velikim svojim filmom.

Veliko krivico bi delali vsem tistim delavcem, ki so se že pred desetletji začeli prizadevati, da bi bili ustvarjeni vsej skromni začetki slovenskega filma, če bi trdili, da doslej ni bilo še nič narejene. Zdaj že lahko govorimo o zgodovini razvoja slovenskega filma. To pa nikakor ni zgodovina naše nesposobnosti, temveč nerazumevanja za stvar pri tistih, ki bi morali podpreti redke pozitivne delavce.

in še mnogo drugih fantastičnih načrtov je razburjalo svet. Najdržnejši pa je bil načrt, napraviti iz Sahare plodno zemljo, ki ga obravnavata veliki francoski film

med ljubljanskimi dobrotniki, mnogo posnemalcem. Nato je prešel na poročilo o podrobni organizaciji letosne vsesvetiske akcije, pri čemer je bil določen delokrog posameznim dobrodelnim in humanitarnim organizacijam, ki bodo pomagale pri pridaji in razpečavanju vencev ter sveč pred praznikom umrlih in na praznik sam. Kako doslej, se bodo venci in sveče tudi letos prodajali na stojnicah pred vsemi ljubljanskimi pokopališči, v mestu pa v pisarni vsesvetiske akcije v Mahrov hiši v prodejnah mestne elektrarne in plinarne ter na stojnicah na Vodnikovem trgu ter pred kresoj.

Prodajanje vencev v pisarni vsesvetiske akcije ter v prodajnah mestne elektrarne in plinarne se bo, pritele že v soboto, dne 26. t. m., dočim bomo oprodali vencev in sveč na stojnicah načrno poročati se prodobne. Pri tem pripominjam, da bo pisarna vsesvetiske akcije poslušala ves dan tudi v nedeljo. Potem ko je bil program za čim uspešnejšo izvedbo vsesvetiske akcije določen in delo razdeljeno med posamezne organizacije, ki se predsedniki Vrhovnega socialnega sveta vsem zahvalil za udeležbo ter za sodelovanje in ih prosil, naj vsi po svojih najboljših močih store vse, da bo letosna vse-svetka akcija čim lepše uspela in s tem dosegla sveti plemeniti namen, da bo vse Ljubljana počastila rajne z dobrimi deli.

Spominu Vilčka Gačnika

Hrastnik, 26. oktobra 1940
V cvetovi pomlad je pred pol leta omahnil v cvetu let v narodje smrti eden najneustrašnejših borcev za jugoslovansko idejo in pravice našega rodu na lastni zemlji. Lepega aprilskega dne je usoda iztrgala iz vrst hrastniških nacionalistov velikega idealista, fanatika vere v boljšo dobročinstvo našega naroda ter brezkomunističnega borcev za pravice ponižanih in razčlenjenih Vilčka Gačnika.

Sila in potreba za koščkom kruha sta ga v zgodnjem mladosti pognali v tujino. Poln vere v pravico in resnico je kmalu na lastni koži slovenskega delavca izkusil, koliko so vredne vse te lepe fraze. Spoznal je, da je pač naš človek v tujini dobročoljal kot robot, da pa tuječ nikje ni postlan tako na debelo z rožicami kakor pri nas. Prepotoval je kot delavec vso severno v zapadno Evropo, kjer je učil vse blagodati, katerih je deležen slovenski delavec, dokler ga ni usoda zanesla v tujsko legijo ter s tem na vroča afriška tla.

Dodčim so tuji bodisi delavci ali uradniki sedeli na vseh bolje plačanih mestih ter zapostavljeni v Španjiji naše ljudi, so se moralni naši svobodni sinovi potikati po svetu in trpeti za košček kruha v tujini, biti ponizevani in zapostavljeni enaka kakor v domovini.

Vrnili se je ponovno v domovino, da bi tu propovedoval nauk ljubezni do jugoslovenske nacionalne ideje, za katero je vedel, da edina more svetlosti koristno interesom celokupnega našega naroda.

Za nauk je delal, za nauk se je boril, za pravice hlapca Jerneja je tudi padel.

Omahnil je veliki idealist, padel je v času, ko nam ljudi njegovega kova tako zelo primanjkujejo. Potreben so domovini bolj kakor kdajkoli, om domovini in narodu za katerega je delal in ga brezmejno ljubil.

Vrzel, ki je nastala v vrstah hrastniških nacionalistov z njegovo smrto je vsak dan občutnejša.

Ko posipamo njegov grob z rožami, ne moremo doumeti, da še do danes ni zadobeno pravici, ki jo terja prelita kri nacionalista, oceta in moža. Upamo, da bo kmalu nastopil ta trenutek, da takrat pa dragi Vilček, spi pokojno, sij čuvajo svoj spomin v svojih srcah vsi oni, s katerimi si delai, živel in se boril.

J. K.

Križanka

1	2	3		4	5	6	7
8			9		10		
11		12		13		14	
15	16		17	18			
	19	20					
21							
22	23					24	
25	26		27	28			
29		30	31		32		
33	34			35			
36			37				

Pomen besed

Vodovravno: 1. Svečenji slame; 4. čevljarsko orodje; 8. egipčanski bog; 10. sorodnik; 11. kem. znak za prvino; 12. reka v zetskih banovinah; 14. kazalni zaimek; 15. poljedelsko orodje; 17. malik; 18. japonsko mesto; 21. južnoevropsko pogorje; 23. morska riba; 25. domača žival; 27. košček leša; 29. površinska mera; 30. egipčanska boginja; 32. predlog; 33. otok v Jadranškem morju; 35. riba; 36. azijska država; 27. gora v Karavankah.

Napovedno: 1. jed; 2. domača žival; 3. glasbeni nota; 5. predlog; 6. časovna enota; 7. Shakespeareva drama; 9. oziralni zaimek; 12. palača v Rimu; 13. pripadnik albanskega plemena; 16. listnato drevo; 18. srednjeevropska reka; 20. žensko ime; 22. pohištvo; 24. vrsta gledališke igre; 26. planet; 28. grški basnopisec; 31. mrčes; 34. kem. znak za prvino; 35. povratni zaimek.

Rešitev križanke, objavljene prejšnjo soboto

Vodovravno: 1. pust, 4. Uzen, 8. Ero, 9. ujeda; 10. gama, 12. etar, 13. Al (aluminij), 14. mož, 16. ne, 17. rop, 19. Senegal, 22. Ren, 24. iz, 26. Jaz, 27. če, 28. repa, 30. Apel, 32. otava, 33. ile, 34. Tara, 35. Eros.

Napovedno: 1. pogaz, 2. Ural, 3. som, 4. Ujezd, 5. zet, 6. Eden, 7. Narev, 11. Aragon, 15. opera, 17. rep, 18. kan, 20. Aragon, 21. Pirot, 23. Veles, 25. Zeta, 26. Java, 27. če, 29. par, 30. ple.

Zahteve delavstva

Kranj, 25. oktobra
Na pobudo medstrokovnega odbora je sklical Županska zveza konferenc oziroma anket, na kateri so se obravnavala vsa pereča vprašanja. Medstrokovni odbor oziroma strokovne organizacije so predložile resolucijo, ki je bila sprejeta na seji medstrokovnega odbora 12. t. m. in prečitana na konferenci Županske zveze za srez Krani v občinski posvetovnici mestni Krani v ponedeljek 14. t. m. ob 11. dopoldne. V tej resoluciji zahtevamo:

1. Strogo kontrolo cen produktov in izdelkov, kateri spadajo pod uredo o kontroli cen. K odboru za kontrolo cen naj se pritegnejo tudi zastopniki delavskih in nameščenskih strokovnih organizacij.

2. Oblast naj skrbi, da se družinam vpoklicanim na vojaške vežbe podpore primerno zvišajo.

3. Oblast naj takoi poskrbi, da dobe vsi akcijski odbori vso materialno pomoč za šolske kuhišne.

4. Oblast naj skrbi, da se čim preje realizira uredba o prisilnih konzumih po tovarnah.

5. Zaščititi naj se naši domači tekstilni mojstri, nameščenci in delavci, katerih gospodarski položaj je ogrožen, ker se jim je odpovedala služba brez vsakega tehtnega vzroka.

V slučaju redukcij naj se v prvi vrsti upoštevajo inozemski mojstri, nameščenci in delavci.

6. Ako se tem zahtevam delavskih strokovnih organizacij ne ugodijo, ne odgovarjam do event. posledice, ki bi nastale zaradi izigravanja in neuvoščevanja organiziranega delavstva.

Iz Krškega

Članom Vodnikove družbe. Vse one člane Vodnikove družbe, ki se niso poravnali članarne za tekočo leto, naročamo, naj to takoj store ter poravnajo članarino na pri društvenem poverjeniku g. Toršu v Krškem in dr. Mencingerjevi hiši, posebno ker mora poverjenik članarino poslati društvu najkasneje do 15. novembra. Torš je potreben v izpolnitve svoje dolnosti, ker bočne s tem le sami sebi koristi.

Lučkev sejem v Krškem. V ponedeljek smo imeli v Krškem enega najbolj obiskanih letnih sejmov v spodnjem Posavju. Vse mesto je bilo polno stojnic, kjer so kramarji razstavljali svoje blago. Življenje ni bilo ravno preveč priglane, kar je posledica tega, da so bile občine Šv. Križ, Cerkje in Čatež za živino zaprte, je pa zato ostala živina dosegla višje cene. Prejšnji je bil potezen, da bo tuječnik na debelo z rožicami takoj z

Priključitev Košakov Mariboru

Mariborski mestni svet bo glede predlagane priključitve občine Košaki k mestu ni občini izrekel svoje mnenje na torkovi seji

Maribor, 26. oktobra
Na dnevnem redu 8. redne seje mestne sveta mariborske mestne občine, ki bo v torek 29. t. m. s pričetkom ob 18. v mestni posvetovalnici, je v okviru predlogov IV. odseka tudi razprava, ki se nanaša na oddajo mnenja glede predlagane priključitve občine Košaki k mariborski mestni občini.

S tem se znova več ali manj pozivlja problem priključitve okoliških predmetov in naselbin Mariboru, mariborski mestni občini. Obenem pa se nehote na novo pojavlja še zmerom aktualno vprašanje ustvaritve velikega Maribora, so se oblikovali predvsem trije načrti: minimalni, maksimalni in kompromisni načrt. V smislu minimalnega načrta naj bi se priključili mariborski mestni občini le posamezni deli Krčevine, obrežja, Studencev, Tezna in Radvance. Po maksimalnem načrtu pa naj bi se združile v mariborsko mestno občino tudi one okoliške naselbine in občine, ki niso z Mariborom sklenjeno zazidane. Tako bi se navedenim občinam in naselbinam priključila Ščavnica, Pekre, Limbus in Žrkovci. Zamisel, ki jo predstavlja maksimalni načrt, je bila že v napred izločena. Še najbolj v ospredju je ostala glede ustvaritve velikega Maribora tretja kompromisna formula, po kateri naj bi se Maribor pripojile tiste naselbine in občine, ki so z Mariborom sklenjeno zazidane, to je predvsem Pobrežje. Tezno, Studenci, Krčevina in deloma tudi Radvanje. V primeru realizacije misli velikega Maribora po tretjem kompromisnem načrtu bi se površina Maribora povečala od 706 ha na 4340 ha, dočim bi se stevilo prebivalstva zvišalo od 36.000 v smislu ljudskega štetja v letu 1931, na 60 do 70 tisoč. Prav gotovo predstavlja združevanje občinskega upravljanja prednosti, ki jih manjše občinske edinice nikdar ne morejo dosegati. So sicer na obeh stranach razni pomeni. Z vidika interesov mariborske mestne občine bi bilo omeniti, da bi priključitev v mnogih pogledih sodobne komunalne politike zanemarjenih okoliških naselbin in občin znatno obremenila

V prvi fazi v letih 1930 do 1933 se porajajo prvi rahli poskusi in se formulirajo prvi načrti glede priključitve Krčevine in glede ustanovitve posebnega vrhovnega odbora županov. Toda ti poskusi so prešli na slepi tir. Druga faza se pričenja z letom 1935, ko je bila sklicana v posvetovalnici mariborskega mestnega poglavarstva posebna anketa županov prizadetih občin. Izražene so bile nekatere konkretnje misli, ki pa so ostale neurešene. Sledil je molk, dokler niso na novo vznikli predlogi priključitve Mariborskega otoka mestni občini in primerne korekturre meja košanske občine. Tudi tej tretrji fazi je sledil molk. V letu 1939 pa zaznamujemo novo pozivljene tega vprašanja, ko so nekateri občani košanske občine, ki stanujejo v Krčevini, podpisali spomenico, s katero se izrekajo za priključitev

Boj za celotno obnovo mariborskega gledališča

Maribor hoče imeti svojo Talijo, ne pa pastorke

Deputacija igralcev pri županu

Maribor, 24. oktobra.
Končno so vendarle izginili tudi tisti kipi smeti in odpadkov gradbenega materiala, ki so pred plenikom ob gledališčem poslopju v Slovenski ulici skozi več ko tri meseca zastirali in oviral vodni odtok, ki je v obliku umazanega mlakuž ved ta čas zelo oviral prehod iz ulice do upravnega in gledališkega poslopja. Tam na nasprotni strani ulice so še ostanki gradbenega građiva (opeke itd.), ki bi bilo z onim že odpeljanim gradivom zadostovalo, da bi se nadziravala upravnega poslopja izvršila vsaj v vzporedni višini s sosedno hišo, ne pa v skoraj za meter nižji, s čimer ni pokvarjena le vsa stavba, temveč je s tem prilej predvsem mestni stavni urad v neprijetno zadrgo javnih očitkov, da ni upošteval gradbenih predpisov, ki za tako ulico in poslopje obstoji. Po Mariboru je namreč znano, da je mestni stavni urad na sproti stojec novi zgradbo zahteval dvojnato gradivo, kar je bila glede na regulacijski načrt Slovenske ulice popoloma v redu.

Zgornja ugotovitev je važna zato, ker so površni opazovalci obnovitvenega dela do zadnjega trenutka le še mislili, da se bo na pristojnih mestih vendarle kdo našel, ki bo še pred zaključkom dela pokrenil, da se vsaj to popravi, kar se glede na čas in sredstva sploh še popraviti dà. Zdaj seveda je tudi to zadnje upanje šlo po vodi.

Toda kakor vsaka slaba stran ima tudi ta svojo dobro stran. Ves način dela te obnovne je namreč bolj, kakor se je spopetka mislilo, vžgal zanimanje za gledali-

sče sploh. Ze prihaja na dan mnenje, da se obnova ozadja gledališkega poslopja namenoma tako javno omolavajoče izvršila le zato, da se bo tudi širša mariborska publike — in celo tista, ki načeloma bojkotira gledališče — prepričala, kako potrebno je, da dobri Maribor primerjave nadomestilo za gledališče, kakor to zahteva že ugled sodobnega Maribora. To se pravi: preden bo izvedljiva misel za nov Talijin hram, je potreben, da ga nadomestimo s primerno reprezentanco na sedanjem poslopju. V ta namen pa ni tako važno, kakšno je začasno ozadje poslopja, marveč kakšno naj čimprej bo ospredje na Slovenskem trgu. Tu pride na našo svoječasno objavljeni načrt, ki je postal, deloma izpremenjen, zoper aktualen. Zakaj naj bo vprav Maribor v svojih prvih kulturnih ustanovah, kakor sta gledališče in Glasbena Matica, se nadalje najbolj započavljati pastorek? Mestni svet je že lani skenil, da bo na Narodno gledališče še posebej misli v novem proračunu za leto 1940/41. Zdaj je čas, da se ta sklep resno upošteva! Narodno gledališče mora dobiti svoje novo reprezentančno lice, kakor že omenjeno, spredaj, a ne zadaj! Kako se dá to deloma še letos izvesti, o tem bomo še govorili. Za zdaj gre predvsem za to, da mestna občina takoj reši vprašanje ogrožanja zdravja igralcev in sploh gledališkega osebja, in to zaradi že posebej omenjene nezmočne prepričila. V ta namen bi bilo umestno, da se posebna deputacija zglaši pri g. županu.

Sodni odmevi radvanjskega napada

Edvard Čiček je bil obsojen na zaporno kazeno in plačilo 7400 din

Maribor, 26. oktobra
Biilo je v nedeljo dne 1. oktobra 1939, ko je sedela skupina Slovencev v Mandlovih gostilnih v Zgornjem Radvanju št. 48. Skupina fantov se je mirno razgovarjala in plesala. Nenadoma pa je neka skupina gostov, ki je takisto sedela v gostilniški sobi, pričela peti neslovenske pesmi. Boris Pertot, ki je sedel s svojimi tovarisci v bližini pevcev, je tem v vlijudnem tonu dejal, češ naj takuj ne pojeto. Toda pevci, ki jih je bilo več, se za opozorilo niso zmenili. Postali so agresivni. Neki Edvard Čiček, elektromehanik, ki ima svoj obrat na Vodnikovem trgu in ki stanuje v Boltenkovi ulici 5, je planil proti Borisu Pertotu, ga zgrabil in ga s pomočjo nekega moškega vlekel iz gostilne. Pri vhodu je Čiček s pestjo udaril Pertota v obraz, nato pa ga je še z nogo sunil v desno stegno, tako da mu je zlomil nogo. Pertot je občkal in ga so moral odpremiti v mariborsko splošno bolničko.

Zadeva je imela danes dopoldne svoje odmeve pred okrajnim sodiščem v Mari-

boru, kjer se je moral zagovarjati pred sodnikom g. dr. A. Obranom že omenjeni Edvard Čiček. Čiček je pri razpravi tajil vsako krivo, dasi so ga številne priče obremenjevale.

Za današnjo razpravo je bilo veliko zanimanje, zlasti med tekstilci, ki je napadeni in poskodovani Boris Pertot znan nadrnjak. Zaslisanih je bilo mnogo prič, ki so skoraj vse obtoženega Edvarda Čička silno obremenile. Značilna pa je izpoved neke priče, in sicer G. G. E. Anderle, ki je izpovedala, da je Pertotova skupina ves popoldne izzivala. Ko pa jo je sodnik vprašal, s čim so izzivali, pa je priča dejala, da so klicali »Živijo Jugoslavijo!«.

Razprava, ki je trajala preko 2 ur, je bila zaključena z obsodbo obtoženega Edvarda Čička, ki je bil obsojen na 25 dneva zapora, nepogojno, na plačilo 2000 din za bolečine Borisu Pertotu, razen tega mora plačati Borisu Pertotu 3600 din za gubitek na zaslužku ter 1800 din za bolniške stroške.

Mariborske in okoliške novice

Zgradarinske prijave za davčno leto 1941 — tako opozarja Društvo hišnih posnekov svoje člane — se morajo vlagati v smislu razpisa ministrstva financ v času od 1. do 30. novembra t. l. Merodajno je stanje najemnin dne 1. oktobra.

Matična vešt. 5. novembra ob 19.30 bo v prostorih rissalnice I. dekljške meščanske šole v Mariboru redni letni občni zbor Glasbene matice. Na dnevnem redu je tudi izprembera društvenih pravil.

Podporno društvo državne učiteljske šole v Mariboru je začelo v oktobru z nahrailno akcijo za prehrano siromašnih učiteljskih otrok. Vsi, do katerih se je obrnilo državno društvo za podporo, so prispevali z razumevanjem in velikodušno darežljivostjo. Društvo se v imenu učencev zahvaljuje vsem gg. industrijem, trgovcem in privatnikom, ki so prispevali enkratno podporo ali pa ki so obljubili mesečne podpore. Zahvaljuje se tudi onim, ki nudijo dijakom dnevno hrano na svojih domovinah. Imena dobrotnikov in poklonjeni zneski bodo objavljeni v letnem poročilu državne učiteljske šole ob koncu šolskega leta 1940/41. Naj jim bo najlepša zahvala zavest,

da pomagajo revnemu pridnemu dijaštvu, ki se uči, da bo nekoč po svojih močeh pomagal narodu.

Vsi upočojenci, rentniki, miločinjarji in delavci državnih zelenic se pozivajo, da oddajo svoje v svojih rodbinskih članov legitimacije v svrhu podaljšanja v roku od 28. oktobra do 20. novembra t. l. na postaji Maribor, oz. Maribor—Studenci. Vsak upočojenc mora predložiti zadnji pokojnički čekovni odrezek. Za otroke, stare preko 18 let, ki se šolojo, je predložiti šolski potrebljivi.

Za hčere, stare preko 18 let, ki zaslužijo do 500 din mesečno, pa so še doma, je predložiti delodajalcu potrdilo o mesečnem brutu zaslužku, potrjeno od OUZD ali pa od TBPD.

Nov grob. V splošni bolnični je umrla viničarka Frančiška Lukovnjak, stara 52 let, žalujočim svojem naše globoko srečo!

Vlji inspektor v ministrstvu socialne politike g. dr. Mario Krmotić se je mudil v Mariboru. Zanimal se je predvsem za mariborske kulturne ustanove. Med drugim si je v spremstvu odvetnika g. dr. S. Fornazarica ogledal tudi Studenčki knji-

mestne blagajne, ker bi bile v priključni njeni delih potrebne neštete, visoke investicije. Na drugi strani pa se čujejo pomeniški iz vrst okoliških občinov, češ da bodo morali plačevati dolgovne mestne občine in da bo tudi davčni občinski dežel je sednici.

Celo tisti krog, ki iz političnih in kraljihkoli drugih razlogov niso naklonjeni misli ustvaritve velikega Maribora, uvidevajo, da bo slej ko prej vendarle moral nastati veliki Maribor. Razvoju, ki je posredovan drugi šel svojo pot, ne bomo mogli ravno v Mariboru dclj časa kljubovati. Ni je zadovoljivega odgovora, ki bi ga mogli dobiti na postavljeno vprašanje, kaj so bili okoliški predeli priključeni na Celju, Ptaju in drugim mestom, Mariboru pa ne.

Sedaj pa stopa vendarle v ospredje vprašanje priključitve košanske občine k mariborski mestni občini. Obenem pa se nehoti na novo pojavlja še zmerom aktualno vprašanje ustvaritve velikega Maribora, ki naj bi čim bolj ustreza interesi mestnega ter okoliškega prebivalstva. V razmerju, ki ga opažamo med mariborsko mestno občino in okoliškimi naselbami v povojni dobi, ugotovimo v glavnem štiri faze.

nico, katere krasna in sodobna ureditev mu je zelo ugašala.

— Mariborski slikarski mojstri so imeli prednosevnoj svoj sestanek, ki ga je otvoril predsednik g. Seneković. Vsi navzeci mojstri so se izrekli proti sklenitvi kolektivne pogodbe. Slogaser sklep je bil, da bo do mojstrov priznani pričetku nove sezone za razpravljanje s pomočniki o sklepanju kolektivne pogodbe. Bivši zbornični svetnik g. J. Sojc je poročal o priznavanju, da izrazijo v tej stvari svoje mnenje. Naj bo njihova odločitev že kakršnaki, dejstvo je, da se bitni interes mesta in okolice iz leta v leta takoj zelo in vse bolj prepletajo. da se bo treba nekega dne vendarle z pogumom lotiti problema ustvaritve velikega Maribora, s priključitvijo sklenjeni zazidanih predelov okoliških naselbin saj bi nikjer drugod ne more biti trajne prilike, kakor so n. p. pr. pri županu v Mariboru, ko segajo najlepši deli v bližini mestnega parka, pod Kalvarijo in ob Tomšičevem drevoredu v drugo, sosedno občino, ki z lastnimi sredstvi ne more ustvariti pogovor zunanjega oljepljevalnega izenačenja teh svojih delov z mestom.

— Maribor in njen morje. V proslavi načrta za razpravljanje velikega Maribora, ki je bilo bojno posredovanje na sredotočju slovenske gospodarske in kulturne zgodovine. Vzpostavljanje velikega Maribora je bilo odgovorno za razpravljanje s pomočniki o sklepanju kolektivne pogodbe. Bivši zbornični svetnik g. J. Sojc je poročal o priznavanju, da izrazijo v tej stvari svoje mnenje. Naj bo njihova odločitev že kakršnaki, dejstvo je, da se bitni interes mesta in okolice iz leta v leta takoj zelo in vse bolj prepletajo. da se bo treba nekega dne vendarle z pogumom lotiti problema ustvaritve velikega Maribora, s priključitvijo sklenjeni zazidanih predelov okoliških naselbin saj bi nikjer drugod ne more biti trajne prilike, kakor so n. p. pr. pri županu v Mariboru, ko segajo najlepši deli v bližini mestnega parka, pod Kalvarijo in ob Tomšičevem drevoredu v drugo, sosedno občino, ki z lastnimi sredstvi ne more ustvariti pogovor zunanjega oljepljevalnega izenačenja teh svojih delov z mestom.

— Maribor in njen morje. V proslavi načrta za razpravljanje velikega Maribora, ki je bilo bojno posredovanje na sredotočju slovenske gospodarske in kulturne zgodovine. Vzpostavljanje velikega Maribora je bilo odgovorno za razpravljanje s pomočniki o sklepanju kolektivne pogodbe. Bivši zbornični svetnik g. J. Sojc je poročal o priznavanju, da izrazijo v tej stvari svoje mnenje. Naj bo njihova odločitev že kakršnaki, dejstvo je, da se bitni interes mesta in okolice iz leta v leta takoj zelo in vse bolj prepletajo. da se bo treba nekega dne vendarle z pogumom lotiti problema ustvaritve velikega Maribora, s priključitvijo sklenjeni zazidanih predelov okoliških naselbin saj bi nikjer drugod ne more biti trajne prilike, kakor so n. p. pr. pri županu v Mariboru, ko segajo najlepši deli v bližini mestnega parka, pod Kalvarijo in ob Tomšičevem drevoredu v drugo, sosedno občino, ki z lastnimi sredstvi ne more ustvariti pogovor zunanjega oljepljevalnega izenačenja teh svojih delov z mestom.

— Maribor in njen morje. V proslavi načrta za razpravljanje velikega Maribora, ki je bilo bojno posredovanje na sredotočju slovenske gospodarske in kulturne zgodovine. Vzpostavljanje velikega Maribora je bilo odgovorno za razpravljanje s pomočniki o sklepanju kolektivne pogodbe. Bivši zbornični svetnik g. J. Sojc je poročal o priznavanju, da izrazijo v tej stvari svoje mnenje. Naj bo njihova odločitev že kakršnaki, dejstvo je, da se bitni interes mesta in okolice iz leta v leta takoj zelo in vse bolj prepletajo. da se bo treba nekega dne vendarle z pogumom lotiti problema ustvaritve velikega Maribora, s priključitvijo sklenjeni zazidanih predelov okoliških naselbin saj bi nikjer drugod ne more biti trajne prilike, kakor so n. p. pr. pri županu v Mariboru, ko segajo najlepši deli v bližini mestnega parka, pod Kalvarijo in ob Tomšičevem drevoredu v drugo, sosedno občino, ki z lastnimi sredstvi ne more ustvariti pogovor zunanjega oljepljevalnega izenačenja teh svojih delov z mestom.

— Maribor in njen morje. V proslavi načrta za razpravljanje velikega Maribora, ki je bilo bojno posredovanje na sredotočju slovenske gospodarske in kulturne zgodovine. Vzpostavljanje velikega Maribora je bilo odgovorno za razpravljanje s pomočniki o sklepanju kolektivne pogodbe. Bivši zbornični svetnik g. J. Sojc je poročal o priznavanju, da izrazijo v tej stvari svoje mnenje. Naj bo njihova odločitev že kakršnaki, dejstvo je, da se bitni interes mesta in okolice iz leta v leta takoj zelo in vse bolj prepletajo. da se bo treba nekega dne vendarle z pogumom lotiti problema ustvaritve velikega Maribora, s priključitvijo sklenjeni zazidanih predelov okoliških naselbin saj bi nikjer drugod ne more biti trajne prilike, kakor so n. p. pr. pri županu v Mariboru, ko segajo najlepši deli v bližini mestnega parka, pod Kalvarijo in ob Tomšičevem drevoredu v drugo, sosedno občino, ki z lastnimi sredstvi ne more ustvariti pogovor zunanjega oljepljevalnega izenačenja teh svojih delov z mestom.

— Maribor in njen morje. V proslavi načrta za razpravljanje velikega Maribora, ki je bilo bojno posredovanje na sredotočju slovenske gospodarske in kulturne zgodovine. Vz